

Pomocné otázky a oblasti k pozorování

Pomocné otázky k vyhodnocování

Příloha č. 2/1: Pomocné otázky a oblasti k pozorování – dítě 0 – 3 roky

Příloha č. 2/2: Pomocné otázky a oblasti k pozorování – dítě 3 – 6 let

Příloha č. 2/3: Pomocné otázky a oblasti k pozorování – dítě 6 – 10 let

Příloha č. 2/4: Pomocné otázky a oblasti k pozorování – dítě 10 – 15 let

Příloha č. 2/5: Pomocné otázky a oblasti k pozorování – dítě 15 – 18 let

Příloha č. 2/6: Pomocné otázky a oblasti k pozorování – dítě v instituci

Příloha č. 2/7: Pomocné otázky a oblasti k pozorování – dítě se zdravotním postižením

Pomáháme dětem. Nabízíme řešení.

Vyhodnocování potřeb dětí. Praktický průvodce
Autoři: Jindřich Racek, Hana Solařová, Alena Svobodová

Vydala mezinárodní organizace Lumos Foundation

Národní 9, 110 00, Praha 1

www.wearelumos.org

© Lumos Foundation / Praha 2014 / Vydání první
Grafická úprava BURDON

ISBN 978-80-260-5521-1

Pomocné otázky a oblasti k pozorování

Příloha č. 2/1

dítě ve věku
0 – 3 roky

VYHODNOCOVACÍ RÁMEC

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení.

Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti.

Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Jak dítě celkově prospívá?
- Co všechno vaše dítě už umí?
- Jak vaše dítě vidí, slyší?
- Jak se vaše dítě v průběhu dne stravuje?
- Kdy dostává jídlo, jaké jídlo?
- Jak vaše dítě pije? Kolik toho vypije, jak často pije?
- Jak a kdy vaše dítě obvykle spí?
- Spí vaše dítě pravidelně?
- Jak to má vaše dítě s nočníkem/toaletou?
- Stává se, že se vaše dítě počůrá?
- Bylo dítě řádně očkováno?
- Má dítě nějaký trvalý/přetrvávající zdravotní problém?
- Mělo dítě nějaká zranění?
- Jaké nemoci dítě prodělalo?
- Jak často dochází ke zranění vašeho dítěte?

Témata k pozorování

- Jak dítě vypadá?*
- Odpovídá vývoj dítěte jeho věku?*
- Jak dítě reaguje v běžném kontaktu? Slyší, vidí?*
- Počůralo se dítě během vaší návštěvy?*
- Má dítě nějaká viditelná zranění?*
- Jak reaguje na vaši osobu?*
- Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci?*
- Jak dítě jí? Pije?*

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

- Je dítě zdravé? Byla u něj diagnostikována nějaká nemoc? Jaká?
- Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití?
- Kdy a jakým způsobem dítě myjete/koupete?
- Jak to vypadá u dítěte s čištěním zubů?
- Jak vaše dítě snáší různé teploty? Bývá mu zima nebo horko?
- Oblékáte dítě/pomáháte dítěti s oblékáním/zvládá dítě obléknout se samo?
- Jak často chodíte k dětskému lékaři?
- Jak zvládáte povinné očkování s dítětem?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?
- Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?
- Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřeniny, puchýře apod.?
- Máte doma lékárníčku? Co obsahuje?
- Jak vypadá váš den doma s dítětem? Jste spolu v jedné místnosti, nebo je dítě jinde? Máte přehled, co vaše dítě dělá?
- Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak vnímáte váš vztah s dítětem?
- Když se dítě zraní, je pro vás snadné ho utišit?
- Kdo dokáže nejlépe uklidnit dítě, když je rozrušené?
- S kým tráví vaše dítě nejvíc času, když je vzhůru?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Jak si hrajete s dítětem?
- Učíte dítě nové věci?
- Jaké činnosti vaše dítě baví?
- Jak často chodíte s dítětem ven?
- Co venku děláte?

Otázky k vedení a hranicím:

- Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet?
- Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování? Daří se vám je dodržovat?

Otázky ke stabilitě:

- Má dítě nějaký režim/pravidelnost – spánek, jídlo, koupel apod.
- Daří se takový režim dodržovat?
- Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla?

- Dostalo dítě během vaší návštěvy nějaké jídlo, pití?*
- Bylo dítě během návštěvy přebaleno?*
- Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě?*
- Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček?*
- Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování?*
- Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečeno?*
- Je domov včetně postele dítěte čistý?*

- Dbá rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?*
- Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násilí?*
- Má dítě doma bezpečné hračky?*

- Přichází (přibližuje se) dítě k rodiči během rozhovoru?*
- Když se dítěti během návštěvy něco nelíbí, hledá uklidnění u svých rodičů?*
- Dokážou rodiče utišit dítě?*
- Usmívá se rodič na dítě?*
- Chová rodič dítě v náručí nebo na klíně?*

- Upoutává rodič pozornost dítěte nějakou hračkou?*
- Jak si dítě hrálo během vaší návštěvy?*

- Uplatnil rodič během návštěvy některé z pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?*
- Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?*

- Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo nebo spánek?*
- Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?*
- Bylo jeho chování pro dítě předvídatelné?*

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy.

Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup ke vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, prospěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak vypadá vaše komunikace s dítětem?

Co vaše dítě umí vyjádřit – slovně nebo jiným způsobem?

Jaká slova vaše dítě umí?

Rozumíte tomu, co po vás dítě chce?

Rozumí dítě, co po něm chcete vy?

Jak dítě reaguje na vaše pokyny?

Projevuje dítě zájem o hračky, hry, pohádky?

Jak si dítě hraje?

Témata k pozorování

Komunikuje dítě přiměřeně svému věku?

Hraje si dítě na úrovni odpovídající jeho věku?

Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?

Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

S jakými hračkami si dítě hraje?

Kdy a o čem mluvíte s dítětem?

Vídá se vaše dítě s dalšími dětmi?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Za co dítě pochválíte?

Kde si dítě v domácnosti rádo hraje?

Kde si dítě venku rádo hraje?

Jak vypadají vaše procházky/cesty do jeslí/školky apod.?

Kdo všechno o dítě pečuje a hraje si s ním?

Otázky k citové vřelosti:

Jak podporujete svoje dítě v poznávání nových věcí?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Máte s dítětem nějaké společné aktivity jako např. čtení/vyprávění pohádek, hraní her apod.?

Jak dítě reaguje na nová místa? Má zájem je prozkoumávat?

Otázky k vedení a hranicím:

Daří se vám najít si nerušený čas na hraní si s dítětem? Jak často?

Otázky ke stabilitě:

Jak často se věnujete hraní s dítětem?

Daří se vám pečovat a uchovávat hračky dítěte?

Témata k pozorování

Má dítě své hračky, které jsou bezpečné a adekvátní jeho věku?

Je místo na hraní pro dítě bezpečné (včetně případně zahrady)?

Vidíte rodiče pochválit své dítě za něco?

Reaguje rodič na snahu dítěte komunikovat?

Umí rodič rozdělit čas mezi hraní si s dítětem a rozhovorem s vámi?

Jsou hračky dítěte v dobrém stavu?

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav. Traumata, psychické potíže, zvládání stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškozování.

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jaká je obvyklá nálada dítěte?
Když dítě pláče, jak ho utišíte?
Bývá dítě ostražitě/úzkostné? V jakých situacích?
Vyskytují se u dítěte záchvaty vzteku delší než 15 minut? Jak často?
Jak se dítě zapojuje do her s osobami, které zná?
Jak se dítě chová v přítomnosti dalších dětí?
Projevuje se někdy dítě vůči jiným agresivně (kouše, štípe, škrábe...)?
Jak dítě v noci spí?
Věří dítě dospělým, které zná?
Způsobuje si dítě samo úrazy (např. se škrábe, bouchá hlavou apod.)?

Témata k pozorování

*Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulých návštěvách?
Vzteká se dítě během návštěvy? Co se děje při záchvatu vzteku a co po něm? Jak reagují rodiče?
Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)?
Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, hračkám, vůči sobě?*

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Jak řešíte případné neshody mezi sebou?
Je řešení neshod přítomno dítě?
Je/bylo dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Je někdy dítě ponecháno v péči osoby, kterou dítě nezná?
Dostane dítě někdy pohlavek nebo na zadek?
Jaké tresty používáte, když dítě zlobí?
Vyhledali jste někdy pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte?

Otázky k citové vřelosti:

Co dělá dítě, když je smutné/rozrušené?
Jak reagujete, když se dítě v noci probudí a pláče?
Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství?
Mazlíte se/objímáte se s dítětem?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem?

Otázky k vedení a hranicím:

Jaké výchovné metody na dítě používáte (tresty, zákazy, povzbuzení, motivace...)?
Jak dítě zvládá citově vypjaté situace? Jak mu v takových chvílích pomáháte?
Hraje si někdy dítě ve vaší blízkosti, když vykonáváte domácí práce?
Jak to doma probíhá, když uklízíte hračky nebo prostor, kde si dítě nejčastěji hraje?
Říkáte dítěti o tom, jaké problémy musíte zrovna řešit?
Je dítě přítomno, když s partnerem/dalšími osobami řešíte složitou situaci nebo nějaký problém/konflikt?

Otázky ke stabilitě:

Shodnete se oba rodiče/pečovatelé v uplatňování výchovných metod vůči dítěti?
Liší se někdy vaše reakce na chování dítěte?
Podporujete druhého rodiče/pečovatele v jeho výchovných postupech a reakcích na chování dítěte?

Témata k pozorování

Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?

Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?

Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?

Je dítě utišeno rodičem, když je rozrušené?

Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobena kritice?

Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?

Jaké používají rodiče výchovné metody? Jsou v souladu s tím, o čem hovoří při rozhovoru s vámi?

Jsou reakce rodičů na chování dítěte během vašich návštěv konzistentní? Jsou stále stejné?

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou.

Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Jaké jsou vztahy v rodině?
- Jaké má dítě vztahy se svými sourozenci?
- Jak se dítě chová ve vztahu k jiným dětem?
- Jaký má dítě vztah ke zvířatům?
- Umí si dítě hrát se svými vrstevníky?
- Chová se dítě jinak ke známým lidem ve srovnání s cizími lidmi?
- Stěhovali jste se někdy?

Témata k pozorování

- Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?*
- Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?*
- Hraje si dítě radostně se svými sourozenci?*
- Chová se dítě hezky k jiným dětem, ke zvířatům?*

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Kdo všechno o dítě pečuje? Jaký má dítě k těmto osobám vztah?
- Máte někoho na hlídání?
- Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem?
- Kolik času s dítětem trávíte? Máte pocit, že máte dostatek společného času?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak spolu vycházejí při hře sourozenci? Perou se někdy děti?
- Co děláte, když si děti (při hře) ubližují? Jak reagujete?
- Je někdy dítě svědkem nějakého násilného chování?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině?
- Otázky ke stimulaci a podnětům:
- Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy?
- Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné?

Otázky k vedení a hranicím:

- Jak dítě zvládá kontakt se svými vrstevníky?
- Jak zabraňujete násilí mezi dětmi?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě v dlouhodobém stabilním kontaktu s alespoň jednou osobou?
- Jak jsou vzájemně provázáni jednotliví pečovatelé? Existuje nějaká návaznost péče?
- Kdo zajišťuje péči v intimní hygieně dítěte?
- Stěhujete se často?

Témata k pozorování

Podporuje chování rodičů k dítěti rozvoj silného pozitivního vztahu s dítětem?

- Jak se chovají sourozenci k dítěti?*
- Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?*
- Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?*

- Poskytují vztahy rodičů dobrý příklad dítěti?*
- Podporují rodiče láskyplné vztahy?*

Je dítě podporováno/je dítěti zabraňováno v násilném chování?

Existuje stabilní vzorec péče v každodenním životě dítěte?

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou.

Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Zná dítě své jméno, věk, pohlaví?
- Uplatňuje dítě svá „práva“ vůči sourozencům a dalším dětem? Hlídá si dítě své prostředí a své blízké?
- Odlišuje dítě samo sebe od dalších osob (přiměřeně věku)?
- Reaguje dítě na vyslovení svého jména?
- Umí dítě na sebe ukázat, když se ho zeptáme?
- Je dítě pyšné na své úspěchy?
- Má dítě na sebe pozitivní pohled?
- Ví dítě, kdo je máma a táta, babička, děda?

Témata k pozorování

- Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?*
- Reaguje dítě na oslovení svým jménem?*
- Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?*
- Je jazyk a chování dítěte během návštěvy společensky vhodné?*
- Má dítě svůj pokoj, své hračky?*

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí?
- Jak se vám daří udržovat oblečení dítěte čisté?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Daří se vám vysvětlit dítěti, kdo je důvěryhodný a kdo je cizí?
- Jak se vám daří vysvětlit dítěti případné nutné oddělení od rodičů (u lékaře, nutné hlídání apod.)?
- Máte pro dítě dostatek vhodného oblečení?

Otázky k citové vřelosti:

- Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Jak vnímáte snahu dítěte o samostatnost?

Otázky k vedení a hranicím:

- Chápe dítě rozdíl mezi sebou a ostatními lidmi?
- Chápe dítě rozdíl mezi svými věcmi a věcmi jiných lidí?
- Jak se dítě chová na veřejnosti? Jak na to reagujete vy?

Otázky ke stabilitě:

- Jak se dítě cítí v rámci rodiny?
- Účastní se dítě rodinných setkání a slavností?

Témata k pozorování

- Má dítě čisté oblečení?*
- Používají všichni členové rodiny stejné jméno pro dítě? Jak dítěti říkají? Jak dítě říká samo sobě?*
- Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?*
- Projevují rodiče lásku k dítěti?*
- Projevují rodiče hrdost nad dítětem?*
- Je respektována snaha dítěte o nezávislost (přiměřeně jeho věku)?*

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.

Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstát v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Co všechno zvládá dítě samo?
Jak dítě zvládá každodenní činnosti – čištění zubů, mytí, oblékání?
Jak probíhá (u kojenců) kojení a odstavení?
Jak probíhá (u kojenců) krmení z láhve? Pokouší se/zvládne si dítě držet láhev samo?

Témata k pozorování

Pokouší se dítě samo oblékat?
Pokouší se dítě samo krmit?
Pokouší se dítě samo umýt?

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Jak probíhá oblékání dítěte? (Obléká se samo/s dopomocí/oblékáte ho vy?)
Jak probíhá krmení dítěte? (Jí dítě samo/s dopomocí/krmíte ho vy?)
Má oblíbený hrneček, talíř nebo vlastní příbor?
Umí si dítě už samo umýt ruce?
Uklízí si hračky samo nebo s vaší pomocí?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Necháváte dítě zkoušet si úkony, které samo ještě neumí?

Otázky k citové vřelosti:

Jak reagujete, když se dítěti povede udělat něco samostatně?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Podporujete dítě v tom, aby zkusilo dělat věci samo? Máte na to čas?
Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly (např. donést předmět z jiného pokoje, jít se samo umýt apod.)?

Otázky k vedení a hranicím:

Když má dítě zkusit splnit nějaký úkol samo, jak se vám daří vysvětlit mu ho?

Otázky ke stabilitě:

Jsou nějaké pravidelnosti v tom, co může dítě dělat samo a zkoušet samo?

Témata k pozorování

Jak probíhá oblékání dítěte z hlediska samostatnosti?
Jak probíhá krmení dítěte z hlediska samostatnosti?
Už chodí samo na nočník, záchod?

Necháváte dítě zkoušet si úkony, které samo ještě neumí?
Podporuje rodič dítě v nových věcech bezpečným způsobem?

Jak reagují rodiče na situaci, když se dítěti podaří něco bez dopomoci (např. obléknout kalhoty, boty apod.)?

Má dítě možnost zkoumat nějaký prostor/nějaké předměty samostatně bez pomoci rodičů?

Je domácnost uzpůsobena pohybu dětí (zajištěné elektrické zásuvky, rohy stolů, nepřístupné nože, lékárnička atd.)?

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládnání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu rodičů, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy?
- Kdo jsou sourozenci dítěte? Žijí všichni sourozenci v společné domácnosti?
- Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité?
- Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace?
- Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí?
- Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě? Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte?
- Jak to vypadá v historii rodiny se sňatky, rozvody?

Témata k pozorování

- Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, můžou vám tak prozradit více o svých vztazích.*
- Kdo všechno tvoří domácnost, kde žije dítě, prarodiče – jiné osoby?*

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte? Jaké jsou jejich vztahy s dítětem?
- Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tito lidé vztah k dítěti? Jaký vztah má k těmto lidem dítě?
- O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší?
- S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě?
- Kdo je pro vás oporou?
- Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc?
- Udržujete s širší rodinou pravidelný/ nějaký kontakt?

Témata k pozorování

- Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?*
- Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?*
- Je někdo z širší rodiny součástí domácnosti?*

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám?
- Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte?
- Máte doma vše, co potřebujete?
- Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte?
- Cítíte se doma bezpečně?
- Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí?
- Jak máte vyřešeno bydlení? Bydlíte ve vlastním bytě nebo v nájmu? Máte smlouvu?
- Stěhovali jste se někdy?
- Jak často se stěhujete?

Témata k pozorování

- Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?*
- Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?*
- Je byt čistý a bez zápachu?*
- Má dítě samostatnou postel?*
- Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě včetně jeho postýlky?*

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké proběhly změny v pracovním zařazení? Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Kdo z rodiny je zaměstnaný? O jaké zaměstnání se jedná, jaká je pracovní doba?
Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání?
Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci? Jak to probíhá? Jak se to daří?

Témata k pozorování

Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměřené na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak vycházíte v domácnosti s penězi?
Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny?
Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů?
Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet?
Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?

Témata k pozorování

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrť – úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak se vám žije v této obci/čtvrť?
Je okolí vhodné pro dítě?
Jaké máte vztahy se sousedy?
Vídáte se v sousedství s někým?
Vídáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo?
Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete?
Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity?
Jak daleko je škola?
Jaké služby nemáte a potřebujete je?
Zapojujete se do komunitního dění nebo do nějakých občanských seskupení (hasiči, sportovní kluby, atd.)?

Témata k pozorování

*Je čtvrť, kde bydlí rodina, považována za sociálně vyloučenou lokalitu?
Je v této lokalitě vyšší podíl kriminality?
Je v lokalitě vyšší výskyt návykových látek?
Jaká je nezaměstnanost v lokalitě?*

Pomocné otázky a oblasti k pozorování

Příloha č. 2/2

dítě ve věku
3 – 6 let

VYHODNOCOVACÍ RÁMEC

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení.

Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti.

Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli

Dítě:

- Co rád/a jíš?
- Co rád/a piješ?
- Jak si čistíš zuby?
- Chodíš k paní doktorce?
- Bolí tě někdy něco?

Rodiče:

- Jak dítě celkově prospívá?
- Co všechno vaše dítě už umí?
- Jak vaše dítě vidí, slyší?
- Jak se vaše dítě v průběhu dne stravuje? Kdy dostává jídlo, jaké jídlo?
- Jak vaše dítě pije? Kolik toho vypije, jak často pije?
- Jak a kdy vaše dítě obvykle spí?
- Spí vaše dítě pravidelně? Chodí vaše dítě spát po obědě?
- Jak to má vaše dítě s nočníkem/toaletou?
- Stává se, že se vaše dítě počůrá?
- Bylo dítě řádně očkováno?
- Má dítě nějaký trvalý/přetrvávající zdravotní problém?
- Mělo dítě nějaká zranění?
- Jaké nemoci dítě prodělalo?
- Jak často dochází ke zranění vašeho dítěte?

Témata k pozorování

- Jak dítě vypadá?*
- Odpovídá vývoj dítěte jeho věku?*
- Jak dítě reaguje v běžném kontaktu? Slyší, vidí?*
- Počůralo se dítě během vaší návštěvy?*
- Má dítě nějaká viditelná zranění?*
- Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci?*
- Jak dítě jí? Pije?*
- Známky podvýživy*
- Známky obezity*

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

- Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití?
- Kdy a jakým způsobem dítě myjete/koupete? Nebo se myje samo?
- Jak to vypadá u dítěte s čištěním zubů?
- Oblékáte dítě/pomáháte dítěti s oblékáním/zvládá dítě obléknout se samo?
- Jak často chodíte k dětskému lékaři?
- Jak často chodíte k zubaři?
- Jak zvládáte povinné očkování s dítětem?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?
- Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?
- Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřeniny, puchýře apod.?
- Máte doma lékárníčku? Co obsahuje?
- Jak vypadá váš den doma s dítětem? Máte přehled, co vaše dítě dělá?
- Zůstává někdy dítě samo doma?
- Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak vnímáte váš vztah s dítětem?
- Když se dítě zraní, je pro vás snadné ho utišit?
- Kdo dokáže nejlépe uklidnit dítě, když je rozrušené?
- S kým tráví vaše dítě nejvíc času, když je vzhůru?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Jak si hrajete s dítětem?
- Učíte dítě nové věci?
- Jaké činnosti vaše dítě baví?
- Jak často chodíte s dítětem ven?
- Podporujete, vedete dítě ke sportu a k aktivitám venku?
- Co venku děláte?
- Umí si dítě hrát samo?
- Hovoříte s dítětem o zdraví?
- Chodí vaše dítě do školky? Jak se mu tam líbí?

Otázky k vedení a hranicím:

- Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet?
- Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování?
- Daří se vám je dodržovat?

Otázky ke stabilitě:

- Má dítě nějaký režim/pravidelnost – spánek, jídlo, koupel apod.
- Daří se takový režim dodržovat?
- Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla?
- Starají se o zdraví dítěte oba rodiče?
- Chodíte s dítětem pravidelně k lékaři?
- Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla?

- Dostalo dítě během vaší návštěvy nějaké jídlo, pití?*
- Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě?*
- Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček?*
- Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování?*
- Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečeno?*
- Je domov včetně postele dítěte čistý?*
- Má dítě své hračky, věci?*

- Dbá rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?*
- Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násill?*
- Má dítě doma bezpečné hračky?*
- Jsou pravidelná onemocnění vysvětlená a podložena vyjádřením lékaře?*
- Mají poranění vysvětlení v nehodě?*
- Mají známky na těle dítěte logické vysvětlení?*
- Snaží se rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?*
- Má dítě vlastní soukromý prostor?*

- Přichází dítě k rodiči během rozhovoru?*
- Když se dítěti během návštěvy něco nelíbí, hledá uklidnění u svých rodičů?*
- Dokážou rodiče utišit dítě?*

- Uplatnil rodič během návštěvy některé z pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?*
- Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?*
- Kouří rodiče?*
- Pijí alkohol?*

- Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo nebo spánek?*
- Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?*
- Bylo jeho chování pro dítě předvídatelné?*

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy.

Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup ke vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, prospěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Dítě:

S čím si rád/a hraješ? Co tě baví?

Máš nějakou oblíbenou pohádku? Máš nějakou oblíbenou knížku?

Chodíš do školky? Líbí se ti tam?

Rodič:

Jak vypadá vaše komunikace s dítětem?

Co vaše dítě umí vyjádřit – slovně nebo jiným způsobem?

Jaká slova vaše dítě umí? Jaká je slovní zásoba dítěte?

Jak dítě reaguje na vaše pokyny?

Projevuje dítě zájem o hračky, hry, pohádky?

Jak si dítě hraje?

Jak dlouho je dítě schopno se soustředit na jednu věc?

Navštěvuje dítě mateřskou školku? Jak často? Bývá v ní i odpoledne?

Navštěvuje dítě nějaké kroužky?

Komunikuje dítě přiměřeně svému věku?

Má dítě nějakou vadu řeči?

Sledujte slovní zásobu dítěte.

Hraje si dítě na úrovni odpovídající jeho věku?

Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?

Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte.

Je dítě školně zralé? (Pro předškoláky)

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

Chodí dítě do školky? Jak se mu tam líbí? Bavíte se o jeho chování s učitelkami ve školce? Jak je hodnoceno?

S jakými hračkami si dítě hraje?

Kdy a o čem mluvíte s dítětem?

Vídá se vaše dítě s dalšími dětmi?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Kdo vyzvedává dítě ve školce? Chodí někdy do nebo ze školky samo?

Kde si dítě v domácnosti rádo hraje?

Kde si dítě venku rádo hraje?

Jak vypadají vaše procházky, cesty do školky apod.?

Kdo všechno o dítě pečuje a hraje si s ním?

Otázky k citové vřelosti:

Za co dítě oceňujete?

Má dítě své hračky, které jsou bezpečné a adekvátní jeho věku?

Je místo na hraní pro dítě bezpečné (včetně případně zahrady)?

Vidíte rodiče ocenit své dítě za něco?

Reaguje rodič na snahu dítěte komunikovat?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Máte s dítětem nějaké společné aktivity jako např. čtení/vyprávění pohádek, hraní her apod.?
Podporuje rodič dítě v nějaké činnosti?
- Čtete dítěti nahlas? Jak často?
- Jak dítě reaguje na nová místa? Má zájem je prozkoumávat?
- Navštěvuje dítě nějaké kroužky?

Otázky k vedení a hranicím:

- Chodíte s dítětem včas do školky?
- Daří se vám najít si nerušený čas na hraní si s dítětem? Jak často?

Otázky ke stabilitě:

- Máte s druhým rodičem stejný názor na rozvoj dítěte?
Jsou hračky dítěte v dobrém stavu?
- Jak často se věnujete hraní s dítětem?
- Daří se vám uchovávat hračky dítěte?

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav. Traumata, psychické potíže, zvládnání stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškozování.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Dítě:

- Jak se máš?
- Čemu se směješ?
- Kvůli čemu brečíš?
- Zlobíš se někdy? Kvůli čemu? A co pak děláš?
- Ke komu se rád/a přitulíš?

Rodiče:

- Jaká je obvyklá nálada dítěte?
- Když dítě pláče, jak ho utišíte?
- Bývá dítě ostražitě/úzkostné? V jakých situacích?
- Vyskytují se u dítěte záchvaty vzteku delší než 15 minut? Jak často?
- Jak se dítě zapojuje do her s osobami, které zná?
- Jak se dítě chová v přítomnosti dalších dětí?
- Projevuje se někdy dítě vůči jiným agresivně (kouše, štípe, škrábe...)?
- Jak dítě v noci spí?
- Věří dítě dospělým, které zná?
- Způsobuje si dítě samo zranění (např. se škrábe, bouchá hlavou apod.)?

Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulé návštěvě?

Vzteká se dítě během návštěvy? Co se děje při záchvatu vzteku a co po něm? Jak reagují rodiče?

Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)?

Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, hračkám, vůči sobě?

Bylo dítě během rozhovoru zaražené, odpovídalo jednoslovně?

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

- Jak řešíte případné neshody mezi sebou?
- Je řešení neshod přítomno dítě?
- Je dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí?
- Střídají se u vašeho dítěte nálady?
- Mívá vaše dítě záchvaty vzteku?
- Bývá dítě přecitlivělé, smutné?
- Má dítě nějaké osobní věci, které má rádo?
- Umí se o věci rozdělit se sourozenci/kamarády?
- Má dítě nějaké výchovné problémy ve školce nebo jinde?

- Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?*
- Došlo během návštěvy ke konfliktu mezi sourozenci?*
- Milují rodiče dítě bez výhrady (bez podmínek)?*

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Je někdy dítě ponecháno v péči osoby, kterou dítě nezná?
- Dostane dítě někdy pohlavek nebo na zadek?
- Jaké tresty používáte, když dítě zlobí?
- Vyhledali jste někdy pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte?
- Víte vždycky, kde dítě je?
- Sebepoškozuje se dítě (škrábání, řezání, nárazy hlavy)?
- Trápí jiné děti?
- Bere jim věci?

- Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?*

Otázky k citové vřelosti:

- Co dělá dítě, když je smutné/rozrušené?
- Jak na to reagujete?
- Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství?
- Mazlíte se/objímáte se s dítětem?
- Je dítě rádo s vrstevníky?
- Je dítě rádo s vámi?
- Rozumíte tomu, co dítě prožívá?
- Povídáte si s dítětem o jeho starostech a obavách?
- Mazlíte se/objímáte se s dítětem?

- Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?*
- Je dítě utišeno rodičem, když je rozrušené?*
- Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobeno kritice?*
- Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?*
- Proběhl během návštěvy nějaký fyzický kontakt mezi rodičem a dítětem?*

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Jak podporujete dítě, aby si hrálo s ostatními dětmi?
- Podporujete dítě ve vyjádření emocí?
(Smutek, radost, strach, láska, obava.)
- Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem v přítomnosti dítěte?
- Podporujete dítě, aby se dělilo se sourozenci/kamarády?

- Dávali rodiče dítěti prostor pro jeho vyjádření?*
- Podporovali ho, aby se vyjádřilo?*

Otázky k vedení a hranicím:

- Jaké výchovné metody na dítě používáte (tresty, zákazy, povzbuzení, motivace...)?
- Jak dítě zvládá citově vypjaté situace? Jak mu v takových chvílích pomáháte?
- Hraje si někdy dítě ve vaší blízkosti, když vykonáváte domácí práce?
- Uklízí si dítě své hračky?
- Pomáhá vám s nějakými domácími pracemi?
- Říkáte dítěti o tom, jaké problémy musíte zrovna řešit?
- Je dítě přítomno, když s partnerem/dalšími osobami řešíte složitou situaci nebo nějaký problém/konflikt?
- Máte nastavená rodinná pravidla pro chování? Podílelo se dítě na jejich vytváření?

- Jaké používají rodiče výchovné metody? Jsou v souladu s tím, o čem hovoří při rozhovoru s vámi?*

Otázky ke stabilitě:

- Shodnete se oba rodiče/pečovatelé v uplatňování výchovných metod vůči dítěti?
- Liší se někdy vaše reakce na chování dítěte?
- Podporujete druhého rodiče/pečovatele v jeho výchovných postupech a reakcích na chování dítěte?

- Jsou reakce rodičů na chování dítěte během vašich návštěv konzistentní? Jsou stále stejné?*

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou.

Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli

Dítě:

Kdo patří do tvé rodiny? Koho máš rád/a?

Jak si hraješ se svým bratrem/sestrou?

Jak často vídáš druhého rodiče (rozvedení rodiče), jak často babičku a dědu?

Máš nějaké kamarády ze sousedství? A máš nějaké kamarády ve školce?

Chodí kamarádi k tobě domů na návštěvu a ty k nim?

Stěhovali jste se někdy do jiného města, bytu, domu?

Rodiče:

Jaké jsou vztahy v rodině?

Jaké má dítě vztahy se svými sourozenci?

Jak se dítě chová ve vztahu k jiným dětem?

Jaký má dítě vztah ke zvířatům?

Umí si dítě hrát se svými vrstevníky?

Chová se dítě jinak ke známým lidem ve srovnání s cizími lidmi?

Jak se dítěti daří navazovat vztahy ve školce?

Stěhovali jste se někdy?

Témata k pozorování

Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?

Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?

Chová se dítě hezky k jiným dětem, zvířatům?

Kdo všechno je v rodině, domácnosti přítomen?

Pozorujte interakce mezi všemi přítomnými v domácnosti.

Jak reaguje dítě na vás?

Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?

Jak se chová dítě k sourozencům?

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Kdo všechno o dítě pečuje? Jaký má dítě k těmto osobám vztah?

Máte někoho na hlídání?

Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem?

Kolik času s dítětem trávíte? Máte pocit, že máte dostatek společného času?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Jak spolu vycházejí při hře sourozenci? Perou se někdy děti?

Co děláte, když si děti (při hře) ubližují? Jak reagujete?

Je někdy dítě svědkem nějakého násilného chování?

Kdo dítě hlídá, když nejste přítomni?

Bylo někdy dítě samo přes noc doma?

Znáte kamarády svého dítěte a jejich rodiny?

Bylo někdy dítěti ublíženo někým z rodiny?

Otázky k citové vřelosti:

Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině?

Setkáváte se/jste v kontaktu s členy širší rodiny?

Slavíte společně nějaké svátky?

Máte přátele, kteří jsou s rodinou a dítětem v kontaktu?

Témata k pozorování

Podporuje chování rodičů vůči dítěti rozvoji silného pozitivního vztahu s dítětem?

Jak se chovají sourozenci k dítěti?

Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?

Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?

Poskytují vztahy rodičů dobrý příklad dítěti?

Podporují rodiče láskyplné vztahy?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy?

Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné?

Může si dítě pozvat své kamarády domů?

Může jít dítě ke svým kamarádům na návštěvu?

Otázky k vedení a hranicím:

Jak dítě zvládá kontakt se svými vrstevníky?

Jak zabraňujete násilí mezi dětmi?

Vedete dítě k tomu, aby konflikty řešilo dohodou?

Jak dítě zvládá konflikt se svými vrstevníky?

Je dítě podporováno/je dítěti zabraňováno v násilném chování?

Jak se rodič chová v sourozeneckém sporu?

Otázky ke stabilitě:

Je dítě v dlouhodobém stabilním kontaktu s alespoň jednou osobou?

Kdo zajišťuje péči v intimní hygieně dítěte?

Jak je dítě v kontaktu s rodičem, se kterým nebydlí?

Jak daleko máte k příbuzným?

Měnilo dítě někdy školku?

Existuje stabilní vzorec péče v každodenním životě dítěte?

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Vnímání a uvědomování si sebe sama, pozitivní obraz sebe sama, sebedůvěra, znalost vlastní a rodinné minulosti, pocit sounáležitosti s rodinou, jinými sociálními skupinami, uvědomování si příslušnosti k pohlaví, etniku, národnosti, kultuře, víře, příslušnost k subkultuře, zkušenosti s diskriminací z důvodu rasy, náboženského vyznání, věku, pohlaví, sexuální orientace nebo postižení.

Sebe prezentace, ambice; sebedůvěra dítěte a náhled na vlastní pokroky, motivace, vytrvalost. Místo ve skupině vrstevníků

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli

Dítě:

- Jak se jmenuješ? A znáš i svoje příjmení?
- Kolik ti je?
- Co umíš dobře? Co ti jde?

Rodiče:

- Zná dítě své jméno, věk, pohlaví?
- Odlišuje dítě samo sebe od dalších osob (přiměřeně věku)?
- Je dítě pyšné na své úspěchy?
- Má dítě na sebe pozitivní pohled?
- Zná dítě vaši celou rodinu a její historii? Zná dítě příběhy ze svého života, když bylo menší?
- Jak dítě vnímají v mateřské školce?

Témata k pozorování

- Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?*
- Reaguje dítě na oslovení svým jménem?*
- Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?*
- Jsou jazyk a chování dítěte během návštěvy společensky vhodné?*
- Má dítě svůj pokoj, své hračky?*
- Je dítě přehnaně přátelské/nedůvěřivé vůči cizím lidem (např. vám)?*

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí?
- Jak se vám daří udržovat oblečení dítěte čisté?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Daří se vám vysvětlovat dítěti, kdo je důvěryhodný a kdo je cizí?
- Máte pro dítě dostatek vhodného oblečení?

Otázky k citové vřelosti:

- Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Jak podporujete sebevědomí dítěte?
- Je dítě v kontaktu s dalšími členy rodiny (druhý rodič, prarodiče)?
- Účastní se dítě soutěží, společenských akcí, např. karnevaly, dětské diskotéky?
- Chodí k vám domů nějakí kamarádi dítěte? Chodí dítě na návštěvu k nějakým kamarádům?
- Chodí dítě do školky?

Otázky k vedení a hranicím:

- Chápe dítě rozdíl mezi sebou a ostatními lidmi?
- Chápe dítě rozdíl mezi svými věcmi a věcmi jiných lidí?
- Jak se dítě chová na veřejnosti? Jak na to reagujete vy?

Otázky ke stabilitě:

- Jak se dítě cítí v rámci rodiny?
- Účastní se dítě rodinných setkání a slavností?
- Jaké máte vztahy se sousedy vy a vaše dítě?
- Účastníte se na akcích místní komunity?
- Navštěvuje dítě školku pravidelně?

Témata k pozorování

- Má dítě čisté oblečení?*
- Používají všichni členové rodiny stejné jméno pro dítě?*
- Nebo ho každý oslovuje jinak?*
- Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?*
- Projevují rodiče lásku k dítěti?*
- Projevují rodiče hrdost nad dítětem?*
- Je respektována snaha dítěte o nezávislost (přiměřeně jeho věku)?*

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.

Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstát v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Dítě:

- Umiš se sám/sama obléci?
- Zavazuješ si sám/sama tkaničky? (pro předškoláky)
- Umiš jíst příborem?
- Myješ se celý sám/sama?
- Umiš si sám/sama umýt ruce?
- Čistiš si sám/sama zuby?
- S čím potřebuješ pomoci?

- Obléká se dítě samo?*
- Jí dítě samo?*
- Myje se dítě samo?*

Rodiče:

- Co všechno zvládá dítě samo?
- Jak dítě zvládá každodenní činnosti – čištění zubů, mytí, oblékání?

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

- Jak probíhá oblékání dítěte?
(Obléká se samo/s dopomocí/oblékáte ho vy?)
- Jak probíhá jídlo?
- Rozhoduje dítě o některých svých věcech samo?
- S čím potřebuje pomoci?

- Jak probíhá oblékání dítěte z hlediska samostatnosti?*
- Jak probíhá jídlo a pití dítěte z hlediska samostatnosti?*

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Necháváte dítě zkoušet si úkony, které samo ještě neumí?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak prožíváte, když se dítěti povede něco nového?

- Jak reagují rodiče na situaci, když se dítěti podaří něco bez dopomoci (např. obléknout kalhoty, boty apod.)?*

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Podporujete dítě v tom, aby zkoušelo dělat věci samo? Máte na to čas?
- Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly nebo domácí práce (např. donést předmět z jiného pokoje, jít se samo umýt, utírat nádobí, vyluxovat apod.)?

- Má dítě možnost zkoumat nějaký prostor/nějaké předměty samostatně bez pomoci rodičů?*

Otázky k vedení a hranicím:

- Když má dítě zkusit splnit nějaký úkol samo, jak se vám daří vysvětlit mu ho?
- Respektujete názor, přání dítěte?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě schopno samostatně dodržovat pravidelné činnosti?

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy?
Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité?
Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace?
Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí?
Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě? Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte?

Témata k pozorování

Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, mohou vám tak prozradit více o svých vztazích.

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte? Jaké jsou jejich vztahy s dítětem?
Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tyto lidé vztah k dítěti? Jaký vztah má k těmto lidem dítě?
O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší?
S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě?
Kdo je pro vás oporou?
Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc?

Témata k pozorování

*Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?
Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?*

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám?
Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte?
Máte doma vše, co potřebujete?
Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte?
Cítíte se doma bezpečně?
Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí?
Jak máte vyřešeno bydlení? Bydlíte ve vlastním bytě nebo v nájmu? Máte smlouvu?
Stěhovali jste se někdy?
Jak často se stěhujete?

Témata k pozorování

*Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?
Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?
Je byt čistý a bez zápachu?
Má dítě samostatnou postel?
Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě, včetně jeho postýlky?*

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké změny proběhly v pracovním zařazení. Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Kdo z rodiny je zaměstnaný? O jaké zaměstnání se jedná, jaká je pracovní doba?
Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání?
Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci?
Jak to probíhá? Jak se to daří?

Témata k pozorování

Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměřené na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak vycházíte v domácnosti s penězi?
Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny?
Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů?
Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet?
Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?

Témata k pozorování

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrti – úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak se vám žije v této obci/čtvrti?
Je okolí vhodné pro dítě?
Jaké máte vztahy se sousedy?
Vídáte se v sousedství s někým?
Vídáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo?
Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete?
Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity?
Jaké služby nemáte a potřebujete je?

Témata k pozorování

Pomocné otázky a oblasti k pozorování

Příloha č. 2/3

dítě ve věku
6 – 10 let

VYHODNOCOVACÍ RÁMEC

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení.

Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti.

Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

Jak často jsi nemocný/á?
Měl/a jsi někdy nějaký úraz?
Byl/a jsi někdy delší dobu v nemocnici?
Kam chodíš k doktorovi?
Chodíš k zubaři? A jak se o zuby staráš?
Byl/a jsi někdy na očkování?
Bolí tě někdy něco?
Když ti není dobře a něco tě bolí, komu to řekneš? A co se stane?
Jsi někdy doma sám/sama?
Co rád/a jíš?
Jak často jíš a kde? Míváš hlad?
V kolik chodíš spát a v kolik hodin vstáváš?
Jak se ti spí? Budíš se v noci?
Zkoušel/a jsi někdy kouřit? Jak často?
Pil/a jsi někdy alkohol sám/sama nebo s kamarády? Jak často?
Zkoušel/a jsi někdy nějakou jinou drogu?
Sportuješ?

Témata k pozorování

Jak dítě vypadá?
Odpovídá vývoj dítěte jeho věku?
Jak dítě reaguje v běžném kontaktu? Slyší, vidí?
Má dítě nějaká viditelná zranění?
Jak reaguje na vaši osobu?
Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci?
Jak dítě jí? Pije?
Známky podvýživy
Známky obezity
Známky sebepoškození

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Je dítě zdravé? Byla u něj diagnostikována nějaká nemoc? Jaká?
- Je dítě často nemocné, např. infekční choroby?
- Navštěvuje dítě lékaře? Jakého? Jak často?
- Jak zvládáte povinné očkování s dítětem?
- Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití?
- Kontrolujete jeho hygienu?
- Čistí si pravidelně zuby?
- Spí dobře?
- Má dítě problém s nočním pomočováním?
- Obléká se dítě adekvátně k počasí?
- Sebepoškozuje se dítě?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?
- Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?
- Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřeniny, puchýře apod.?
- Máte doma lékárníčku? Co obsahuje?
- Jak vypadá váš den doma s dítětem? Jste spolu v jedné místnosti, nebo je dítě jinde? Máte přehled, co vaše dítě dělá?
- Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?
- Je někdy dítě doma samo?
- Kdo zajišťuje hlídání?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak vnímáte váš vztah s dítětem?
- Jak utišíte dítě, když se zraní?
- Kdo dokáže nejlépe uklidnit dítě, když je rozrušené?
- S kým tráví vaše dítě nejvíc času, když je vzhůru?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Víte, jak dítě tráví volný čas?
- Podporujete, vedete dítě ke sportu a k aktivitám venku?
- Co vaše dítě baví?
- Jak často chodí dítě ven?
- Co venku děláte?
- Hovoříte s dítětem o zdraví?

Otázky k vedení a hranicím:

- Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet?
- Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování? Daří se vám je dodržovat?
- Ví dítě o problematice návykových látek?
- Ví dítě o zdravém sexuálním životě?
- Víte, jak tráví vaše dítě volný čas?
- Víte co dítě jí, když je samo, nebo s kamarády?
- Kouří?
- Má dítě zkušenost s alkoholem, jinými návykovými látkami?

Otázky ke stabilitě:

- Starají se o zdraví dítěte oba rodiče?
- Chodíte s dítětem pravidelně k lékaři?
- Má dítě nějaký režim/pravidelnost (spánek, jídlo, koupel apod.)?
- Daří se takový režim dodržovat?
- Nosí si do školy dítě svačinu?
- Chodíte pravidelně ven – sportovat?
- Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla?

Témata k pozorování

- Dostalo dítě během vaší návštěvy nějaké jídlo, pití?*
- Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě?*
- Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček?*
- Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování?*
- Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečeno?*
- Je domov včetně postele dítěte čistý?*
- Má dítě své hračky, věci?*

- Pravidelná onemocnění jsou vysvětlená a podložena vyjádřením lékaře.*
- Poranění mají vysvětlení v nehodě.*
- Známky na těle dítěte mají vysvětlení.*
- Snaží se rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?*
- Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násilí?*
- Má dítě vlastní soukromý prostor?*

- Bylo dítě přítomné při rozhovoru?*
- Vstupovalo dítě do rozhovoru?*
- Jak reagovali rodiče?*
- Mluvili rodiče o dítěti pozitivně?*
- Oceňuje rodič, že se dítě stará o zdraví?*

- Uplatnil rodič během návštěvy některé z pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?*
- Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?*
- Kouří rodiče?*
- Pijí alkohol?*

- Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo?*
- Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?*
- Bylo jeho chování pro dítě předvídatelné?*

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy.

Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup ke vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, prospěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

Jak se bavíš s rodiči?
Rozumíš tomu, co po tobě chtějí?
Do jaké školy a třídy chodíš?
Chodíš do školy sám/sama a včas?
Jak často nejsi ve škole?
Jak ti to ve škole jde?
Měnil/a jsi někdy školu, třídu?
Který předmět ti jde nejlépe?
S čím máš naopak největší problémy?
Bavíš se o škole s rodiči?
Dostal/a jsi za výsledky ve škole nějakou pochvalu/trest?
Jak se připravuješ do školy, jak děláš úkoly?
Kdo ti pomáhá s přípravou do školy?
Dokážeš se na výuku soustředit?
Jak vycházíš s učiteli?
Máš nějakého oblíbeného učitele?
Máš naopak neoblíbeného učitele?
Máš ve škole kamarády?
Jak vycházíš se spolužáky?
Umíš na PC?
Co na PC děláš?
Kolik času trávíš na PC?
Hraješ na PC hry a jaké?
Máš přístup k internetu? Které stránky navštěvuješ?

Témata k pozorování

Komunikuje dítě přiměřeně svému věku?
Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?
Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte.
Je dítě neklidné?
Pozdní příchody
Neomluvené hodiny
Známky ze školy

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

- Do jaké školy a třídy chodí vaše dítě?
- Dochází do školy pravidelně?
- Měnilo vaše dítě někdy školu, třídu?
- Jste v kontaktu s třídní učitelkou? Jak často?
- Má nějaké časté nebo dlouhé absence?
- Má dítě nějaké speciální potřeby ohledně učení?
- Má dítě diagnostikovanou nějakou poruchu učení?
- Má dítě individuální vzdělávací plán?
- Jak dítě ve škole prospívá?
- Pomáháte dítěti s přípravou do školy? Jak?
- Navštěvuje dítě doučování?

Má dítě své místo na učení, stůl židli, poličku?

Má dítě pomůcky do školy?

Má dítě aktovku?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Chodí vaše dítě do školy samo? Kdo doprovází vaše dítě?
- Jak je škola daleko? Jezdí samo veřejnou dopravou?
- Je cesta do školy bezpečná?
- Bylo vaše dítě někdy za školou?
- Máte pocit, že je vaše dítě ve škole svědkem, cílem šikany?
- Víte, kde a s kým vaše dítě tráví volný čas?
- Víte, jaké filmy sleduje dítě v TV nebo v kině?
- Víte, jaký obsah sleduje dítě na internetu?
- Kontrolujete kontakty dětí na PC, hovoříte s nimi o rizicích kontaktu na sociálních sítích?

Umístění domu, ze kterého dítě do školy chodí.

Je místo na hraní pro dítě bezpečné (včetně případně zahrady)?

Otázky k citové vřelosti:

- Hovoříte s dítětem o školních výsledcích?
- Pochválíte ho za výsledky ve škole?
- Co děláte, pokud výsledky ve škole nejsou dobré?

Vidíte rodiče pochválit své dítě za něco?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Jaké předměty má dítě ve škole rádo?
- Jaké jsou zájmy dítěte? Co ho baví?
- Jak ho podporujete v jeho zájmech?
- Chodí dítě do nějakých zájmových kroužků?
- Čtete dítěti nahlas? Jak často?
- Máte s dítětem nějaké společné aktivity (četbu, návštěvy kina, dívání se na TV apod.)?

V domácnosti jsou knihy.

V domácnosti je PC a připojení na internet.

V domácnosti je televize a rádio.

Otázky k vedení a hranicím:

- Kontrolujete školní docházku a výsledky ve škole?
- Jste v kontaktu s někým z učitelů ze školy?
- Podporujete dítě v dodržování pravidel ve škole?
- Máte pro děti vytvořena pravidla pro používání internetu?
- Jaký je váš vztah ke vzdělání?
- Daří se vám vytvářet dítěti dobré studijní podmínky?
- Chodíte s dítětem včas do školy? Chodí dítě samo včas do školy?

Strukturují volný čas dítěte, dělí ho mezi volný čas na hraní, učení, kroužky.

Otázky ke stabilitě:

- Navštěvujete pravidelně rodičovské schůzky?
- Kontrolujete přípravu do školy a domácí úkoly?
- Máte s druhým rodičem na vzdělávání stejný nebo podobný názor?

Má dítě místo, kde se může nerušeně učit?

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav. Traumata, psychické potíže, zvládnání stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškozování.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

Jak se cítíš?
Míváš špatné nálady?
Cítíš někdy smutek?
Míváš záchvaty vzteku? Jsi někdy naštvaný/á?
Co děláš, když máš vztek?
Jak vycházíš s kamarády?
Jak se cítíš v přítomnosti dospělých?
Komu se svěříš se svými pocity? S kým o svých pocitech mluvíš?
Přitulíš se ještě rád/a k rodičům?
Cítíš se někdy osaměle? Býváš často sám/sama?
Měl/a jsi někdy problémy ve škole?
Měl/a jsi někdy problémy ve škole?
Znáš svá práva?

Témata k pozorování

Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulé návštěvě?
Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)?
Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, hračkám, vůči sobě?
Bylo dítě během rozhovoru zaražené, odpovídalo jednoslovně?

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Střídají se u vašeho dítěte nálady?
Mívá vaše dítě záchvaty vzteku?
Bývá dítě přecitlivělé, smutné?
Jak řeší konflikty s autoritou?
Jak řešíte případné neshody mezi sebou?
Je řešení neshod přítomno dítě?
Je/bylo dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí?
Má dítě nějaké osobní věci, které má rádo?
Umí se o věci rozdělit s sourozenci/kamarády?
Mělo dítě nějaké výchovné problémy ve škole, jinde? Navštívili jste s dítětem z těchto důvodů nějaké odborné zařízení?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Je někdy dítě ponecháno v péči osoby, kterou dítě nezná?
Dostane dítě někdy pohlavek nebo na zadek?
Víte vždycky, kde dítě je?
Sebepoškozuje se dítě (škrábání, řezání, jinak)?
Trápí jiné děti?
Bere jim věci?
Jaké tresty používáte na dítě, když zlobí?
Vyhledali jste někdy pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte?

Témata k pozorování

Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?
Došlo během návštěvy ke konfliktu mezi sourozenci?
Rodič miluje dítě bez výhrady (bez podmínek)?

Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?

Otázky k citové vřelosti:

- Je dítě rádo s vrstevníky?
- Je dítě rádo s vámi?
- Rozumíte tomu, co dítě prožívá?
- Co dělá dítě, když je smutné? Co děláte vy?
- Povídáte si s dítětem o jeho starostech a obavách.
- Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství?
- Mazlíte se/objímáte se s dítětem?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Podporujete dítě ve vyjádření emocí (smutek, radost, strach, láska, obava)?
- Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem v přítomnosti dítěte?
- Podporujete dítě, aby se dělilo se sourozenci/kamarády?

Otázky k vedení a hranicím:

- Jaké výchovné metody na dítě používáte (tresty, zákazy, povzbuzení, motivace...)?
- Máte nastavená rodinná pravidla pro chování? Podílelo se dítě na jejich vytváření?
- Jak dítě zvládá citově vypjaté situace? Jak mu v takových chvílích pomáháte?
- Uklízí si dítě vlastní věci?
- Jak se dítě podílí na chodu domácnosti?
- Učíte dítě respektovat právo? Jak?
- Říkáte dítěti o tom, jaké problémy musíte zrovna řešit?
- Je dítě přítomno, když s partnerem/dalšími osobami řešíte složitou situaci nebo nějaký problém/konflikt?

Otázky ke stabilitě:

- Shodnete se oba rodiče/pečovatelé v uplatňování výchovných metod vůči dítěti?
- Liší se někdy vaše reakce na chování dítěte?
- Podporujete druhého rodiče/pečovatele v jeho výchovných postupech a reakcích na chování dítěte?

- Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?*
- Je dítě utišeno rodičem, když je rozrušené?*
- Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobeno kritice?*
- Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?*
- Proběhl během návštěvy nějaký fyzický kontakt mezi rodičem a dítětem?*
- Dávali rodiče dítěti prostor pro jeho vyjádření?*
- Podporovali ho, aby se vyjádřilo?*

- Jaké používají rodiče výchovné metody? Jsou v souladu s tím, o čem hovoří při rozhovoru s vámi?*

- Jsou reakce rodičů na chování dítěte během vašich návštěv konzistentní? Jsou stále stejné?*

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou.

Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

- Jak vycházíš s rodiči?
- Jak vycházíš se sourozenci?
- Setkáváte se někdy s širší rodinou?
- Jaké jsou vztahy v rodině?
- Nakresli svoji ekomapu!
- Máš blízké kamarády?
- Jak s nimi trávíš volný čas?
- Můžou tví kamarádi k vám domů?
- Jak se cítíš v přítomnosti cizích lidí?
- Slavíte společně tvoje narozeniny a jiné svátky?
- Hlídáš někdy svoje mladší sourozence?
- Stěhovali jste se někdy?

Témata k pozorování

- Kdo všechno je v rodině, domácnosti přítomen?*
- Pozorujte interakce mezi všemi přítomnými v domácnosti.*
- Jak reaguje dítě na vás?*
- Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?*
- Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?*
- Jak se chová dítě k sourozencům?*
- Chová se dítě hezky k jiným dětem, zvířatům?*

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

- Kdo všechno o dítě pečuje? Jaký má dítě k těmto osobám vztah?
- Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem?
- Kolik času s dítětem trávíte? Máte pocit, že máte dostatek společného času?

Podporuje chování rodičů rozvoj silného pozitivního vztahu s dítětem?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak spolu vycházejí při hře sourozenci? Perou se někdy děti?
- Co děláte, když si děti (při hře, v kontaktu) ubližují? Jak reagujete?
- Je někdy dítě svědkem nějakého násilného chování?
- Kdo dítě hlídá, když nejste přítomni?
- Bylo někdy dítě samo přes noc doma?
- Znáte kamarády svého dítěte?
- Bylo někdy dítěti ublíženo někým z rodiny?

*Jak se chovají sourozenci k dítěti? A naopak?
Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?
Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?*

Otázky k citové vřelosti:

- Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině?
- Setkáváte se/jste v kontaktu s členy širší rodiny?
- Slavíte společně nějaké svátky?
- Máte přátele, kteří jsou s rodinou a dítětem v kontaktu.

*Poskytují vztahy rodičů dobrý příklad dítěti?
Podporují rodiče láskyplné vztahy?*

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy?
- Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné?
- Má dítě čas na své kamarády?
- Může si dítě pozvat kamarády domů?

Otázky k vedení a hranicím:

- Vedete dítě k tomu, aby konflikty řešilo dohodou?
- Jak dítě zvládá kontakt/konflikt se svými vrstevníky?
- Jak zabraňujete násilí mezi dětmi?
- Máte přehled, s kým dítě tráví volný čas?
- Máte přehled, s kým dítě komunikuje telefonem, PC?
- Má dítě čas na kontakt se svými kamarády?

Je dítě podporováno/je dítěti zabraňováno v násilném chování?

Jak se rodič chová v sourozeneckém sporu?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě v dlouhodobém stabilním kontaktu s alespoň jednou osobou?
- Jak je dítě v kontaktu s rodičem, se kterým nebydlí?
- Jak jsou vzájemně provázáni jednotliví pečovatelé? Existuje nějaká návaznost péče?
- Jak daleko máte k příbuzným?
- Měnilo dítě někdy školu, třídu? Jak často?
- Stěhovali jste se někdy?
- Jak často?

Existuje stabilní vzorec péče v každodenním životě dítěte?

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Vnímání a uvědomování si sebe sama, pozitivní obraz sebe sama, sebedůvěra, znalost vlastní a rodinné minulosti, pocit sounáležitosti s rodinou, jinými sociálními skupinami, uvědomování si příslušnosti k pohlaví, etniku, národnosti, kultuře, víře, příslušnost k subkultuře, zkušenosti s diskriminací z důvodu rasy, náboženského vyznání, věku, pohlaví, sexuální orientace nebo postižení.

Sebe prezentace, ambice; sebedůvěra dítěte a náhled na vlastní pokroky, motivace, vytrvalost. Místo ve skupině vrstevníků

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

Kdybys tě poprosil, aby ses mi představil/a, co bys o sobě řekl/a?
Jaké oslovení máš rád/a? Jak ti říkají doma? Jak kamarádi? Jak ve škole?
Nakresli mi svůj erb, kterým by ses mi představil/a.
Co bys mi řekl/a o své rodině?
Máš nějaký vzor?
Líbí se ti nějaký styl oblékání?

Témata k pozorování

Chová se dítě slušně v interakci s dospělými a dětmi?
Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?
Reaguje dítě na oslovení svým jménem?
Je dítě sebejisté?
Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?
Má dítě svůj pokoj, své věci, svoje oblečení?
Je dítě přehnaně přátelské/nedůvěřivé vůči cizím lidem (např. vám)?
Odlišuje dítě samo sebe od dalších osob? (přiměřeně věku)
Je dítě pyšné na své úspěchy?
Má dítě na sebe pozitivní pohled?

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí?
Kupujete oblečení na přání dítěte?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Mluvíte s dítětem o historii rodiny?
Zná dítě celou svoji rodinu?
Za co ho oceňujete?
Slavíte nějaké svátky spojené s vaší kulturou?
Jakou řeč používáte v kontaktu s dítětem?
Jak se dítě chová na veřejnosti?

Otázky k citové vřelosti:

Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Jak podporujete jeho sebevědomí?
Je dítě v kontaktu s dalšími členy rodiny (druhý rodič, prarodiče)?
Účastní se dítě soutěží, společenských akcí?
Vodí si dítě domů kamarády?

Otázky k vedení a hranicím:

Má vaše dítě zkušenost s diskriminací a jak na to reagujete?
Jakou máte představu o budoucím životě dítěte?

Otázky ke stabilitě:

Jak se dítě cítí v rámci rodiny?
Účastní se dítě rodinných setkání a slavností?
Jaké máte vztahy se sousedy vy a vaše dítě?
Účastníte se na akcích místní komunity?

Témata k pozorování

Má dítě čisté oblečení?
Oslovují rodiče dítě adekvátně?
Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?
Má dítě sebevědomí odpovídající svému věku?
Projevují rodiče lásku k dítěti?
Projevují rodiče hrdost nad dítětem?
Je respektována snaha dítěte o nezávislost (přiměřeně jeho věku)?

Podílejí se rodiče na asociálních a delikventních aktivitách?

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.

Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstát v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

- Připravuješ si samostatně věci do školy?
- Umíš si připravit nějaké jídlo? Umíš si připravit nějaké pití?
- Umíš si sám/sama nakoupit nějaké jídlo?
- Umíš telefonovat?
- Dostáváš kapesné a jak s ním vyjdeš? Šetříš si na něco?
- Jezdíš sám veřejnou dopravou?
- S čím nejvíc potřebuješ pomoci?
- Umíš si domluvit vlastní věci, třeba s učitelem, vedoucím kroužku?
- Na koho by ses obrátil/a, kdyby rodiče nebyli doma a potřeboval/a bys pomoci?

Témata k pozorování

- Má dítě telefon?*
- Přišlo dítě na schůzku samostatně a včas?*

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Co vaše dítě dělá samostatně a co je jeho odpovědnost?
- S čím mu pomáháte?
- Podílí se dítě na úklidu svého pokoje?
- O kterých věcech dítě rozhoduje?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Máte přehled o tom, kde se dítě pohybuje?
- Učíte dítě, že může odmítnout?
- Hovoříte s dítětem o rizikových situacích a jak se v nich chovat?

Otázky k citové vřelosti:

- Věříte tomu, co vám dítě říká?
- Jak reagujete, když se dítěti povede udělat něco samostatně?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Podporujete dítě v samostatném rozhodování?
- Dáváte dítěti kapesné a víte, jak s ním nakládá?
- Hovoříte s dítětem o jeho budoucnosti?
- Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly?

Otázky k vedení a hranicím:

- Když má dítě zkusit splnit nějaký úkol samo, jak se vám daří vysvětlit mu ho?
- Podílí se dítě na vytváření pravidel rodiny?
- Respektujete názor, přání dítěte?
- Ví dítě koho kontaktovat, když potřebuje pomoci a vy nemůžete?
- Jak a kým bylo dítě poučeno o otázkách bezpečnosti mimo domov (pravidla silničního provozu, kontakt s cizími lidmi)?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě schopno samostatně dodržovat pravidelné činnosti?
- Znají děti váš rozvrh, vědí, kde pracujete?

Témata k pozorování

- Dávají rodiče dítěti prostor pro uplatnění úměrně věku?*

- Je v domácnosti prostor pro soukromí dítěte?*

- Jak reagují rodiče na projevy vlastní vůle dítěte?*

- Má dítě prostor pro samostatné rozhodování?*

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy?
- Kdo jsou sourozenci dítěte, žijí všichni sourozenci v společné domácnosti?
- Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité?
- Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace?
- Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí?
- Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě?
- Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte?
- Jak to vypadá v historii rodiny se sňatky, rozvody?

Témata k pozorování

- Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, můžou vám tak prozradit více o svých vztazích.*
- Kdo všechno tvoří domácnost, kde žije dítě, prarodiče – jiné osoby?*

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte?
- Jaké jsou jejich vztahy s dítětem?
- Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tito lidé vztah k dítěti?
- Jaký vztah má k těmto lidem dítě?
- O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší?
- S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě?
- Kdo je pro vás oporou?
- Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc?
- Udržujete s širší rodinou pravidelný/nějaký kontakt?

Témata k pozorování

- Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?*
- Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?*
- Je někdo z širší rodiny součástí domácnosti?*

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám?
- Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte?
- Máte doma vše, co potřebujete?
- Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte?
- Cítíte se doma bezpečně?
- Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí?
- Jak máte vyřešeno bydlení? Bydlíte ve vlastním bytě nebo v nájmu?
- Máte smlouvu?
- Stěhovali jste se do jiné čtvrti, jiného města?
- Jak často se stěhujete?

Témata k pozorování

- Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?*
- Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?*
- Je byt čistý a bez zápachu?*
- Má dítě samostatnou postel?*
- Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě, včetně jeho postýlky?*

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké změny proběhly v pracovním zařazení. Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Kdo z rodiny je zaměstnaný? O jaké zaměstnání se jedná, jaká je pracovní doba?
Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání?
Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci?
Jak to probíhá? Jak se to daří?

Témata k pozorování

*Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměstnané
na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?*

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak vycházíte v domácnosti s penězi?
Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny?
Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů?
Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet?
Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?

Témata k pozorování

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrť – úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak se vám žije v této obci/čtvrť?
Je okolí vhodné pro dítě?
Jaké máte vztahy se sousedy?
Vídáte se v sousedství s někým?
Vídáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo?
Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete?
Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity?
Jak daleko je škola?
Jaké služby nemáte a potřebujete je?
Zapojujete se do komunitního dění nebo do nějakých občanských seskupení (hasiči, sportovní kluby, atd.)?

Témata k pozorování

*Je čtvrť, kde bydlí rodina, považována za sociálně vyloučenou lokalitu?
Je v této lokalitě vyšší podíl kriminality?
Je v lokalitě vyšší výskyt návykových látek?
Jaká je nezaměstnanost v lokalitě?*

Pomocné otázky a oblasti k pozorování

Příloha č. 2/4

dítě ve věku
10 – 15 let

VYHODNOCOVACÍ RÁMEC

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení.

Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti.

Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

Jsi často nemocný/á?
Měl/a jsi někdy nějaký úraz?
Byl/a jsi někdy delší dobu v nemocnici?
Kam chodíš k doktorovi? Jak často?
Chodíš k zubaři? A jak se o zuby staráš?
Byl/a jsi někdy na očkování u lékaře?
Bolí tě někdy něco?
Když ti není dobře a něco tě bolí, komu to řekneš? A co se stane?
Jsi někdy doma sám/sama?
Co rád/a jíš?
Jak často jíš a kde? Míváš hlad?
V kolik chodíš spát a v kolik vstáváš?
Jak se ti spí? Budíš se v noci?
Zkoušel/a jsi někdy kouřit? Jak často?
Pil/a jsi někdy alkohol sám/sama nebo s kamarády? Jak často?
Zkoušel/a jsi někdy nějakou jinou drogu?
Sportuješ?
Máš přítelkyni/přítele?
Máš informace jak se zdravě sexuálně chovat?
Už jsi se někdy miloval/a s dívkou/chlapcem?
Čekala jsi někdy dítě?
Počal/a jsi někdy dítě?
Navštěvuješ gynekologa?

Témata k pozorování

Jak dítě vypadá?
Odpovídá vývoj dítěte jeho věku?
Jak dítě reaguje v běžném kontaktu? Slyší, vidí?
Má dítě nějaká viditelná zranění?
Jak reaguje na vaši osobu?
Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci?
Jak dítě jí? Pije?
Známky podvýživy
Známky obezity
Známky sebepoškozování
Známky užívání drog, alkoholu

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Je dítě zdravé? Byla u něj diagnostikována nějaká nemoc? Jaká?
Je dítě často nemocné např. infekční choroby?
Navštěvuje dítě lékaře? Jakého? Jak často?
Jak zvládáte povinné očkování s dítětem?
Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití?
Kontrolujete jeho hygienu?
Čistí si pravidelně zuby?
Spí dobře?
Obléká se dítě adekvátně k počasí?
Sebepoškozuje se dítě?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?
Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?
Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?
Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřenin, puchýře apod.?
Máte doma lékárníčku? Co obsahuje?
Jak vypadá váš den doma s dítětem? Máte přehled, co vaše dítě dělá?
Je někdy dítě doma samo?
Kdo zajišťuje hlídání?

Otázky k citové vřelosti:

Jak vnímáte váš vztah s dítětem?
Snažíte se dítě utišit, když se zraní?
Kdo dokáže nejlépe uklidnit dítě, když je rozrušené?
S kým tráví vaše dítě nejvíc času?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Víte, jak dítě tráví volný čas?
Podporujete, vedete dítě ke sportu a k aktivitám venku?
Co vaše dítě baví?
Jak často chodí dítě ven?
Co venku děláte?
Hovoříte s dítětem o zdraví?

Otázky k vedení a hranicím:

Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet?
Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování? Daří se vám je dodržovat?
Mluvíte s ním o problematice návykových látek?
Mluvíte s ním o zdravém sexuálním životě?
Víte, jak tráví vaše dítě volný čas?
Víte, co dítě jí, když je samo, nebo s kamarády?
Kouří?
Má dítě zkušenost s alkoholem, jinými návykovými látkami?

Otázky ke stabilitě:

Starají se o zdraví dítěte oba rodiče?
Chodíte s dítětem pravidelně k lékaři?
Má dítě nějaký režim/pravidelnost – spánek, jídlo apod.?
Daří se takový režim dodržovat?
Nosí si do školy dítě svačinu?
Chodíte pravidelně ven – sportovat?
Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla?

Témata k pozorování

*Dostalo dítě během vaší návštěvy nějaké jídlo, pití?
Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě?
Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček?
Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování?
Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečené?
Je domov včetně postele dítěte čistý?
Má dítě své hračky, věci?*

*Jsou pravidelná onemocnění vysvětlená a podložena vyjádřením lékaře?
Mají zranění vysvětlení v nehodě?
Mají známky na těle dítěte vysvětlení?
Snaží se rodič svým jednáním zabránit běžným úrazům dítěte?
Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násilí?
Dítě vlastní soukromý prostor?*

*Bylo dítě u rozhovoru?
Vstupovalo dítě do rozhovoru?
Jak reagovali rodiče?
Mluvili rodiče o dítěti pozitivně?
Oceňuje rodič, že se dítě stará o zdraví?*

*Uplatnil rodič během návštěvy některé z pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?
Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?
Kouří rodiče?
Pijí alkohol, užívají návykové látky?*

*Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo nebo spánek?
Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?
Bylo jeho chování pro dítě předvídatelné?*

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy.

Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup ke vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, prospěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

Rozumíš tomu, co po tobě chtějí?
Do jaké školy a třídy chodíš?
Chodíš do školy sám/sama a včas?
Máš časté nepřítomnosti ve škole?
Jak ti to ve škole jde?
Měnil/a jsi někdy školu, třídu?
Který předmět ti jde nejlépe? Jaké máš známky?
S čím máš naopak největší problémy?
Bavíš se o škole s rodiči?
Dostal/a jsi za výsledky ve škole nějakou pochvalu/trest?
Jak se připravuješ do školy, jak děláš úkoly?
Pomáhají ti rodiče s přípravou do školy?
Dokážeš se na výuku soustředit?
Jak vycházíš s učiteli?
Máš nějakého oblíbeného učitele?
Máš naopak neoblíbeného učitele?
Máš ve škole kamarády?
Jak vycházíš se spolužáky?
Umíš na PC?
Co na PC děláš?
Kolik času trávíš na PC? Hraješ na PC hry a jaké?
Máš přístup k internetu?

Témata k pozorování

Komunikuje dítě přiměřeně svému věku?
Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?
Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte.
Je dítě neklidné?
Pozdní příchody do školy
Neomluvené hodiny ve škole
Známky ve škole

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Do jaké školy a třídy chodí vaše dítě?
- Dochází do školy pravidelně?
- Měnilo vaše dítě někdy školu, třídu?
- Jste v kontaktu s třídní učitelkou?
- Má nějaké časté nebo dlouhé absence?
- Má dítě nějaké speciální potřeby ohledně učení?
- Má dítě diagnostikovanou nějakou poruchu učení?
- Má dítě individuální vzdělávací plán?
- Jak dítě ve škole prospívá?
- Pomáháte dítěti s přípravou do školy?
- Navštěvuje dítě doučování?
- Má dítě nějaké koníčky, zájmy?
- Chodí dítě do nějakých kroužků, zájmových skupin? Jak často?
- Může dítě chodit do nějakých zájmových kroužků? Za jakých okolností?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Chodí vaše dítě do školy samo?
- Jak je škola daleko?
- Je cesta do školy bezpečná?
- Bylo vaše dítě někdy za školou?
- Máte pocit, že je vaše dítě ve škole svědkem, cílem šikany, nebo je iniciátorem šikany?
- Víte, kde a s kým vaše dítě tráví volný čas?
- Víte, jaké filmy sleduje dítě v TV nebo v kině?
- Víte, jaký obsah sleduje dítě na internetu.
- Kontrolujete kontakty dětí na PC, hovoříte s nimi o rizicích kontaktu na sociálních sítích?

Otázky k citové vřelosti:

- Hovoříte s dítětem o školních výsledcích?
- Oceníte ho za výsledky ve škole?
- Co děláte, pokud výsledky ve škole nejsou dobré?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Jaké předměty má dítě ve škole rádo?
- Jak ho podporujete v jeho zájmech?
- Chodí dítě do nějakých zájmových kroužků?
- Máte s dítětem nějaké společné aktivity, četbu, návštěvy kina, výlety apod.?
- Máte představu o budoucí střední škole, případně o uplatnění dítěte?

Otázky k vedení a hranicím:

- Kontrolujete školní docházku a výsledky ve škole?
- Jste v kontaktu s někým z učitelů ze školy?
- Podporujete dítě v dodržování pravidel školy?
- Máte pro dítě vytvořena pravidla pro používání internetu?
- Jaký je váš vztah ke vzdělání?
- Daří se vám vytvářet dítěti dobré studijní podmínky?

Otázky ke stabilitě:

- Navštěvujete pravidelně rodičovské schůzky?
- Kontrolujete přípravu do školy a domácí úkoly?
- Máte stejný názor na význam vzdělání?

Témata k pozorování

- Má dítě své místo na učení, stůl, židli, poličku?*
- Má dítě pomůcky do školy?*
- Má dítě aktovku nebo školní batoh?*
- Zájem dítěte o nějaký sport či hobby (dle vybavení dětského pokoje, oblečení apod.)*

- Umístění domu, z kterého dítě do školy chodí.*
- Je místo na hraní pro dítě bezpečné?*
- Včetně příp. zahrady?*

- Vidíte rodiče ocenit své dítě za něco?*

- V bytě jsou knihy.*
- V bytě je PC a připojení na internet.*
- V bytě je televize a rádio.*

- Strukturují rodiče volný čas dítěte, dělí ho mezi volný čas na hraní, učení, kroužky?*

- Má dítě místo, kde se může nerušeně učit?*

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav. Traumata, psychické potíže, zvládání stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškození.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

Jak se cítíš?
Míváš špatné nálady?
Cítíš někdy smutek?
Míváš záchvaty vzteku?
Co děláš, když máš vztek?
Utekl/a jsi někdy z domova?
Jak vycházíš s kamarády?
Jak se cítíš v přítomnosti dospělých?
Komu se svěříš se svými pocity? S kým o svých pocitech mluvíš?
Měl/a jsi někdy problémy ve škole?
Měl/a jsi někdy problémy s policií ve škole?
Znáš svá práva?

Témata k pozorování

*Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulé návštěvě?
Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)?
Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, hračkám, vůči sobě?
Bylo dítě během rozhovoru zaražené, odpovídalo jednoslovně?*

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Střídají se u vašeho dítěte nálady?
Mívá vaše dítě záchvaty vzteku?
Bývá dítě přecitlivělé, smutné?
Jak řeší konflikty s autoritou?
Jak řešíte případné neshody mezi sebou?
Je řešení neshod přítomno dítě?
Je/bylo dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí?
Má dítě nějaké osobní věci, které má rádo?
Umí se o věci rozdělit s sourozenci/kamarády?
Mělo dítě nějaké výchovné problémy ve škole, jinde? Řešila je policie?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Je někdy dítě ponecháno v péči osoby, kterou dítě nezná?
Dostane dítě někdy pohlavek nebo na zadek?
Uteklo někdy z domova?
Sebepoškozuje se (škrábání, řezání, nárazy hlavy)?
Trápí jiné děti?
Bere jim věci?
Jaké tresty používáte na dítě, když zlobí?
Vyhledali jste někdy odbornou pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte?

Témata k pozorování

*Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?
Došlo během návštěvy ke konfliktu mezi sourozenci?*

Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?

Otázky k citové vřelosti:

- Je dítě rádo s vrstevníky?
- Je dítě rádo s vámi?
- Rozumíte tomu, co dítě prožívá?
- Co dělá dítě, když je smutné?
- Povídáte si s dítětem o jeho starostech a obavách?
- Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství?
- Mazlíte se/objímáte se s dítětem?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Podporujete dítě ve vyjádření emocí (smutek, radost, strach, láska, obava)?
- Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem v přítomnosti dítěte?
- Podporujete dítě, aby se dělilo se sourozenci/kamarády?

Otázky k vedení a hranicím:

- Jaké výchovné metody na dítě používáte (tresty, zákazy, povzbuzení, motivace...)?
- Máte nastavená rodinná pravidla pro chování?
- Jak dítě zvládá citově vypjaté situace? Jak mu v takových chvílích pomáháte?
- Uklízí si dítě vlastní věci?
- Jak se dítě podílí na chodu domácnosti?
- Učíte děti respektu k právům?
- Říkáte dítěti o tom, jaké problémy musíte zrovna řešit?
- Je dítě přítomno, když s partnerem/dalšími osobami řešíte složitou situaci nebo nějaký problém/konflikt?

Otázky ke stabilitě:

- Shodnete se oba rodiče/pečovatelé v uplatňování výchovných metod vůči dítěti?
- Liší se někdy vaše reakce na chování dítěte?
- Podporujete druhého rodiče/pečovatele v jeho výchovných postupech a reakcích na chování dítěte?

- Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?*
- Je dítě utišeno rodičem, když je rozrušené?*
- Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobena kritice?*
- Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?*
- Proběhl během návštěvy nějaký fyzický kontakt mezi rodičem a dítětem?*

- Dávali rodiče dítěti prostor pro jeho vyjádření?*
- Podporovali ho, aby se vyjádřilo?*

- Jaké používají rodiče výchovné metody? Jsou v souladu s tím, o čem hovoří při rozhovoru s vámi?*

- Jsou reakce rodičů na chování dítěte během vašich návštěv konzistentní? Jsou reakce podobné?*

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou.

Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

- Jak vycházíš s rodiči?
- Jak vycházíš se sourozenci?
- Setkáváte se někdy s širší rodinou?
- Jaké jsou vztahy v rodině?
- Nakresli svoji ekomapu!
- Máš blízké kamarády?
- Jak s nimi trávíš volný čas?
- Můžou tví kamarádi k vám domů?
- Jak se cítíš v přítomnosti cizích lidí?
- Slavíte společně tvoje narozeniny a jiné svátky?
- Stěhovali jste se někdy?

Témata k pozorování

- Kdo všechno je v rodině?*
- Pozorujte interakce mezi všemi přítomnými v domácnosti.*
- Jak reaguje dítě na vás?*
- Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?*
- Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?*
- Jak se chová dítě k sourozencům?*
- Chová se dítě hezky k jiným dětem, zvířatům?*

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

- Kdo všechno o dítě pečuje? Jaký má dítě k těmto osobám vztah?
- Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem?
- Kolik času s dítětem trávíte? Máte pocit, že máte dostatek společného času?

Podporuje chování rodičů vůči dítěti rozvoji silného pozitivního vztahu s dítětem?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak spolu vycházejí při hře sourozenci? Perou se někdy děti?
- Co děláte, když si děti (při hře, v kontaktu) ubližují? Jak reagujete?
- Je někdy dítě svědkem nějakého násilného chování?
- Kdo dítě hlídá, když nejste přítomni?
- Znáte kamarády svého dítěte?
- Bylo někdy dítěti ublíženo někým z rodiny?

Jak se chovají sourozenci k dítěti?
Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?
Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině?
- Setkáváte se/jste v kontaktu s členy širší rodiny?
- Slavíte společně nějaké svátky?
- Máte přátele, kteří jsou s rodinou a dítětem v kontaktu?

Poskytují vztahy rodičů dítěti dobrý příklad?
Podporují rodiče láskyplné vztahy?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy?
- Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné?
- Má dítě čas na své kamarády?
- Může si dítě pozvat kamarády domů?

Otázky k vedení a hranicím:

- Vedete dítě k tomu, aby konflikty řešilo dohodou?
- Jak dítě zvládá kontakt/konflikt se svými vrstevníky?
- Jak zabraňujete násilí mezi dětmi?
- Máte přehled, s kým dítě tráví volný čas?
- Máte přehled, s kým dítě komunikuje telefonem, PC?
- Má dítě čas na kontakt se svými kamarády?

Je dítě podporováno/je dítěti zabraňováno v násilném chování?
Jak se rodič chová v sourozeneckém sporu?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě v dlouhodobém stabilním kontaktu s alespoň jednou osobou?
- Jak je dítě v kontaktu s rodičem, se kterým nebydlí?
- Jak jsou vzájemně provázáni jednotliví pečovatelé? Existuje nějaká návaznost péče?
- Jak daleko máte k příbuzným?
- Měnilo dítě někdy školu, třídu? Kolikrát?
- Stěhovali jste se někdy?
- Jak často?

Existuje stabilní vzorec péče v každodenním životě dítěte?

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Vnímání a uvědomování si sebe sama, pozitivní obraz sebe sama, sebedůvěra, znalost vlastní a rodinné minulosti, pocit sounáležitosti s rodinou, jinými sociálními skupinami, uvědomování si příslušnosti k pohlaví, etniku, národnosti, kultuře, víře, příslušnost k subkultuře, zkušenosti s diskriminací z důvodu rasy, náboženského vyznání, věku, pohlaví, sexuální orientace nebo postižení.

Sebeprezentace, ambice; sebedůvěra dítěte a náhled na vlastní pokroky, motivace, vytrvalost. Místo ve skupině vrstevníků

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

Kdybys tě poprosil, aby ses mi představil, co bys o sobě řekl/a?
Jaké máš rád/a oslovení?
Nakresli mi svůj erb, kterým by ses mi představil/a.
Co bys mi řekl/a o své rodině?
Máš nějaký vzor?
Co ti jde, co se ti daří?
Líbí se ti nějaký styl oblékání?

Témata k pozorování

Chová se dítě slušně v interakci s dospělými a s dětmi?
Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?
Reaguje dítě na oslovení svým jménem?
Dítě je sebejisté?
Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?
Je jazyk a chování dítěte během návštěvy společensky vhodné?
Má dítě svůj pokoj, své věci?
Odlíší dítě samo sebe od dalších osob (přiměřeně věku)?
Je dítě pyšné na své úspěchy?
Má dítě na sebe pozitivní pohled?

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí?
Rozumíte „stylu“ oblékání vašeho dítěte?
Kupujete oblečení na přání dítěte?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Mluvíte s dítětem o historii rodiny?
Zná dítě celou svoji rodinu?
Za co ho oceňujete?
Slavíte nějaké svátky spojené s vaší kulturou?
Jakou řeč používáte v kontaktu s dítětem?
Jak se dítě chová na veřejnosti?

Otázky k citové vřelosti:

Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Jak podporujete jeho sebevědomí?
Je dítě v kontaktu s dalšími členy rodiny (druhý rodič, prarodiče)?
Účastní se dítě soutěží, společenských akcí?

Otázky k vedení a hranicím:

Má vaše dítě zkušenost s diskriminací a jak na to reagujete?
Jakou máte představu o budoucím životě dítěte?

Otázky ke stabilitě:

Jak se dítě cítí v rámci rodiny?
Účastní se dítě rodinných setkání a slavností?
Jaké máte vztahy se sousedy?
Účastníte se na akcích místní komunity?

Témata k pozorování

Má dítě čisté oblečení?
Oslovují rodiče dítě adekvátně?
Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?
Má dítě sebevědomí odpovídající svému věku?

Projevují rodiče lásku k dítěti?
Projevují rodiče hrdost nad dítětem?

Je respektována snaha dítěte o nezávislost (přiměřeně jeho věku)?

Podílejí se rodiče na asociálních a delikventních aktivitách?

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.

Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstát v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

- Připravuješ si samostatně věci do školy?
- Umíš si připravit nějaké jídlo?
- Umíš si nakoupit jídlo/oblečení?
- Dostáváš kapesné a jak s ním vyjdeš?
- Jezdíš sám veřejnou dopravou?
- S čím nejlépe potřebuješ pomoc?
- Umíš si domluvit vlastní schůzku?
- Na koho by ses obrátil/a, kdyby rodiče nebyli doma a potřeboval/a bys pomoci.

Témata k pozorování

- Má dítě telefon?*
- Přišlo dítě na schůzku samostatně a včas?*

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Co vaše dítě dělá samostatně a co je jeho odpovědnost?
- Má dítě nějaký samostatný úkol v domácnosti, za který je zodpovědné?
- S čím mu pomáháte?
- Podílí se dítě na úklidu svého pokoje?
- O kterých věcech dítě rozhoduje?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Máte přehled o tom, kde se dítě pohybuje?
- Učíte dítě, že může odmítnout?
- Hovoříte s dítětem o rizikových situacích a jak se v nich chovat?

Otázky k citové vřelosti:

- Věříte tomu, co vám dítě říká?
- Jak reagujete, když se dítěti povede udělat něco samostatně?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Podporujete dítě v samostatném rozhodování?
- Dáváte dítěti kapesné a víte, jak s ním nakládá?
- Hovoříte s dítětem o jeho budoucnosti?
- Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly?

Otázky k vedení a hranicím:

- Jak se vám daří vysvětlit dítěti, co má udělat?
- Podílí se dítě na vytváření pravidel rodiny?
- Respektujete názor, přání dítěte?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě schopno samostatně dodržovat pravidelné činnosti?
- Znají děti váš rozvrh, vědí, kde pracujete?

Témata k pozorování

- Dávají rodiče prostor pro uplatnění?*
- Je v domácnosti prostor pro soukromí dítěte?*
- Jak reagují rodiče na projevy vlastní vůle dítěte?*
- Má dítě prostor pro samostatné rozhodování?*

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládnání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu rodičů, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy?
- Kdo jsou sourozenci dítěte, žijí všichni sourozenci ve společné domácnosti?
- Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité?
- Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace?
- Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí?
- Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě?
- Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte?
- Jak to vypadá v historii rodiny se sňatky, rozvody?

Témata k pozorování

- Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, můžou vám tak prozradit více o svých vztazích.*
- Kdo všechno tvoří domácnost, kde žije dítě – prarodiče, jiné osoby?*

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte?
- Jaké jsou jejich vztahy s dítětem?
- Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tito lidé vztah k dítěti?
- Jaký vztah má k těmto lidem dítě?
- O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší?
- S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě?
- Kdo je pro vás oporou?
- Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc?
- Udržujete s širší rodinou pravidelný/nějaký kontakt?

Témata k pozorování

- Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?*
- Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?*
- Je někdo z širší rodiny součástí domácnosti?*

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám?
- Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte?
- Máte doma vše, co potřebujete?
- Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte?
- Cítíte se doma bezpečně?
- Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí?
- Jak máte vyřešeno bydlení? Bydlíte ve vlastním bytě nebo v nájmu?
- Máte smlouvu?
- Stěhovali jste se do jiné čtvrti, jiného města?
- Jak často se stěhujete?

Témata k pozorování

- Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?*
- Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?*
- Je byt čistý a bez zápachu?*
- Má dítě samostatnou postel?*
- Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě?*

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké proběhly změny v pracovním zařazení. Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Kdo z rodiny je zaměstnaný?
O jaké zaměstnání se jedná, jaká je pracovní doba?
Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání?
Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci?
Jak to probíhá? Jak se to daří?

Témata k pozorování

Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměřené na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak vycházíte v domácnosti s penězi?
Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny?
Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů?
Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet?
Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?

Témata k pozorování

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrť – úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak se vám žije v této obci/čtvrťi?
Je okolí vhodné pro dítě?
Jaké máte vztahy se sousedy?
Vídáte se v sousedství s někým?
Vídáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo?
Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete?
Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity?
Jak daleko je škola?
Jaké služby nemáte a potřebujete je?
Zapojujete se do komunitního dění nebo do nějakých občanských seskupení (hasiči, sportovní kluby, atd.)?

Témata k pozorování

*Je čtvrť, kde bydlí rodina, považována za sociálně vyloučenou lokalitu?
Je v této lokalitě vyšší podíl kriminality?
Je v lokalitě vyšší výskyt návykových látek?
Jaká je nezaměstnanost v lokalitě?*

Pomocné otázky a oblasti k pozorování

Příloha č. 2/5

dítě ve věku
15 – 18 let

VYHODNOCOVACÍ RÁMEC

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení.

Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti.

Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

Jsi často nemocný/á?
Měl/a jsi někdy nějaký úraz?
Byl/a jsi někdy delší dobu v nemocnici?
Kam chodíš k doktorovi? Jak často?
Chodíš k zubaři? A jak se o zuby staráš?
Byl/a jsi někdy na očkování u lékaře?
Bolí tě někdy něco?
Když ti není dobře a něco tě bolí, komu to řekneš? A co se stane?
Co rád/a jíš?
Jak často jíš a kde? Míváš hlad?
V kolik chodíš spát a v kolik vstáváš?
Jak se ti spí? Budíš se v noci?
Kouříš? Jak pravidelně?
Piješ alkohol? Sám/sama nebo s kamarády? Jak často?
Zkoušel/a jsi někdy nějakou jinou drogu?
Sportuješ?
Máš přítelkyni/přítele?
Máš informace jak se zdravě sexuálně chovat?
Už jsi se někdy miloval/a s dívkou/chlapcem?
Čekala jsi někdy dítě?
Navštěvuješ gynekologa?
Počal/a jsi někdy dítě?

Témata k pozorování

Jak dítě vypadá?
Odpovídá vývoj dítěte jeho věku?
Jak dítě reaguje při běžném kontaktu? Slyší, vidí?
Má dítě nějaká viditelná zranění?
Jak reaguje na vaši osobu?
Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci?
Jak dítě jí? Pije?
Známky podvýživy
Známky obezity
Známky sebepoškození
Známky užívání drog, alkoholu

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Je dítě zdravé? Byla u něj diagnostikována nějaká nemoc? Jaká?
- Je dítě často nemocné (např. infekční choroby)?
- Navštěvuje dítě lékaře? Jakého? Jak často?
- Vyřizuje si záležitosti u lékaře samo?
- Bavíte se s dítětem o jeho zdraví?
- Jak zvládáte povinné očkování s dítětem?
- Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití?
- Udržuje vaše dítě pravidelně hygienu?
- Spí dobře?
- Sebepoškozuje se dítě?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?
- Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?
- Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?
- Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřeniny, puchýře apod.?
- Máte doma lékárničku? Co obsahuje?
- Jak vypadá váš den, když je vaše dítě doma?
- Máte přehled, co vaše dítě dělá?
- V kolik hodin chodí domů?
- V kolik hodin chodí spát?
- Vykonává dítě práci, která je adekvátní věku, jeho zdravotnímu stavu?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak vnímáte váš vztah s dítětem?
- Na koho se dítě obrátí, pokud má zdravotní problémy?
- Kdo dokáže nejlépe uklidnit dítě, když je rozrušené, nebo ve stresu?
- S kým tráví vaše dítě nejvíc času?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Víte, jak dítě tráví volný čas?
- Podporujete, vedete dítě ke sportu a k aktivitám venku?
- Co vaše dítě baví?
- Jak často chodí dítě ven?
- Máte nějakou společnou aktivitu?
- Hovoříte s dítětem o zdraví?

Otázky k vedení a hranicím:

- Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet?
- Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování?
- Daří se vám je dodržovat?
- Bavíte se o problematice návykových látek?
- Bavíte se o zdravém sexuálním životě?
- Víte, jak tráví vaše dítě volný čas?
- Víte, co dítě jí, když je samo nebo s kamarády?
- Kouří?
- Má dítě zkušenost s alkoholem, jinými návykovými látkami?

Otázky ke stabilitě:

- Starají se o zdraví dítěte oba rodiče?
- Chodíte s dítětem pravidelně k lékaři?
- Má dítě nějaký režim/pravidelnost (spánek, jídlo apod.)?
- Daří se takový režim dodržovat?
- Chodíte pravidelně ven – sportovat?
- Jíte někdy společně?

Témata k pozorování

- Dostalo dítě během vaší návštěvy nějaké jídlo, pití?*
- Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě?*
- Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček?*
- Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování?*
- Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečené?*
- Je domov včetně postele dítěte čistý?*
- Má dítě své věci?*

- Jsou pravidelná onemocnění vysvětlená a podložena vyjádřením lékaře?*
- Mají zranění vysvětlení v nehodě?*
- Mají známky na těle dítěte vysvětlení?*
- Snází se rodič svým jednáním zabránit běžným úrazům dítěte?*
- Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násilí?*
- Má dítě vlastní soukromý prostor, věci?*

- Bylo dítě u rozhovoru?*
- Vstupovalo dítě do rozhovoru?*
- Jak reagovali rodiče?*
- Mluvili rodiče o dítěti pozitivně?*
- Oceňuje rodič, že se dítě stará o zdraví?*

- Uplatnil rodič během návštěvy některé z pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?*
- Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?*
- Kouří rodiče?*
- Pijí alkohol, užívají návykové látky?*

- Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo?*
- Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?*
- Bylo jeho chování pro dítě pochopitelné?*

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy.

Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup ke vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, prospěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

Jak se bavíš s rodiči?
Rozumíš tomu, co po tobě chtějí?
Do jaké školy a třídy chodíš?
Chodíš do školy sám/sama a včas?
Máš časté nepřítomnosti ve škole?
Máš neomluvené hodiny?
Jak ti to ve škole jde?
Měnil/a jsi někdy školu, třídu?
Který předmět ti jde nejlépe?
S čím máš naopak největší problémy?
Bavíš se o škole s rodiči?
Dostal/a jsi za výsledky ve škole nějakou pochvalu/trest?
Jak se připravuješ do školy, jak děláš úkoly?
Kdo ti pomáhá s přípravou do školy?
Dokážeš se výuku soustředit?
Jak vycházíš s učiteli?
Máš nějakého oblíbeného učitele?
Máš naopak neoblíbeného učitele?
Máš ve škole kamarády?
Jak vycházíš se spolužáky?
Umíš na PC?
Co na PC děláš?
Kolik času trávíš na PC?
Hraješ na PC hry a jaké?
Máš přístup k internetu?
Máš představu, co chceš studovat do budoucna?
Máš představu, kde chceš pracovat?
Chodíš na brigády a kam?
Pracuješ? Kde? Co děláš?
Jsi nezaměstnaný/á, jak dlouho?
Pobíráš dávky v nezaměstnanosti?

Témata k pozorování

Komunikuje dítě přiměřeně svému věku?
Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?
Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte.
Je dítě neklidné?
Přišlo ze školy?
Přišlo z práce?
Pozdní příchody do školy/práce
Neomluvené hodiny ve škole/práci
Známky ve škole

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Do jaké školy a třídy chodí vaše dítě?
Dochází do školy pravidelně?
Měnilo vaše dítě někdy školu, třídu?
Jste v kontaktu s třídní učitelkou? Jak často?
Má nějaké časté nebo dlouhé absence?
Má dítě nějaké speciální potřeby ohledně učení?

Témata k pozorování

Má dítě své místo na učení, stůl židli, poličku?
Má dítě pomůcky do školy?
Má dítě aktovku nebo školní batoh?
Zájem dítěte o nějaký sport či hobby (dle vybavení dětského pokoje, oblečení apod.)

Má dítě diagnostikovanou nějakou poruchu učení?
Má dítě individuální vzdělávací plán?
Jak dítě ve škole prospívá?
Pomáháte dítěti s přípravou do školy?
Navštěvuje dítě doučování?
Má dítě nějaké koníčky, zájmy?
Chodí dítě do nějakých kroužků, zájmových skupin? Jak často?
Může dítě chodit do nějakých zájmových kroužků? Za jakých okolností?
Chodí do práce?
Jak mu to tam jde, jak ho to baví?
Pobírá dávky?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Jak je škola/práce daleko?
Je cesta do školy/práce bezpečná?
Bylo vaše dítě někdy za školou nebo nepřítomné v práci?
Máte pocit, že je vaše dítě ve škole/práci svědkem, cílem šikany?
Víte kde a s kým vaše dítě tráví volný čas?
Víte, jaké filmy sleduje dítě v TV nebo v kině?
Víte, jaký obsah sleduje dítě na internetu?
Kontrolujete kontakty dětí na PC, hovoříte s nimi o rizicích kontaktu na sociálních sítích?
Víte jaký druh práce/brigády vaše dítě vykonává?

*Umístění domu, z kterého dítě do školy chodí.
Je místo kde se dítě pohybuje bezpečné (okolí domu)?*

Otázky k citové vřelosti:

Hovoříte s dítětem o školních výsledcích?
Pochválíte ho výsledky ve škole?
Co děláte, pokud výsledky ve škole nejsou dobré?
Bavíte se, co dělá v práci?
Mluvíte s dítětem o jeho zájmech a koníčcích?
Víte, co se mu daří a co nikoli?

Vidíte rodiče ocenit své dítě za něco?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Jaké předměty má dítě ve škole rádo?
Jak ho podporujete v jeho zájmech?
Chodí dítě do nějakých zájmových kroužků?
Máte s dítětem nějaké společné aktivity (četbu, návštěvy kina apod.)?
Máte představu o budoucím uplatnění dítěte?
Bavíte se s dítětem o své vlastní práci?
Jak podporujete dítě, aby si našlo práci?

*V bytě jsou knihy.
V bytě je PC a připojení na internet.
V bytě je televize a rádio.*

Otázky k vedení a hranicím:

Kontrolujete školní docházku a výsledky?
Jste v kontaktu s někým z učitelů ze školy?
Podporujete dítě v dodržování pravidel školy?
Máte pro dítě vytvořena pravidla pro používání internetu?
Jaký je váš vztah ke vzdělání?
Daří se vám vytvářet dítěti dobré studijní podmínky?
Podporujete dítě, aby chodilo na brigády?

Strukturují rodiče volný čas dítěte, dělí ho mezi volný čas na hraní, učení, kroužky?

Otázky ke stabilitě:

Navštěvujete pravidelně rodičovské schůzky?
Kontrolujete přípravu do školy a domácí úkoly?
Mají rodiče na vzdělávání stejný nebo podobný názor?
Pracují oba rodiče?
Kde pracují?
Co dělají?

Má dítě místo, kde se může nerušeně učit?

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav. Traumata, psychické potíže, zvládnání stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškozování.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

Jak se cítíš?
Míváš špatné nálady?
Cítíš někdy smutek?
Míváš záchvaty vzteku?
Co děláš, když máš vztek?
Utekl/a jsi někdy z domova?
Jak vycházíš s kamarády?
Máš přítele/přítelkyni?
Máš s vrstevníky konflikty?
Jak se cítíš v přítomnosti dospělých?
Máš časté konflikty s dospělými?
Komu se svěříš se svými pocity? S kým o svých pocitech mluvíš?
Měl/a jsi někdy problémy ve škole?
Setkal/a jsi se někdy s delikventním chováním?
Měl/a jsi někdy problémy ve škole, s policií?
Znáš svá práva?

Témata k pozorování

*Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulé návštěvě?
Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)?
Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, věcem, vůči sobě?
Bylo dítě během rozhovoru zaražené, odpovídalo jednoslovně?*

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

Střídají se u vašeho dítěte nálady?
Mívá vaše dítě záchvaty vzteku?
Bývá dítě přecitlivělé, smutné?
Jak řeší konflikty s autoritou?
Jak řešíte případné neshody mezi sebou?
Je řešení neshod přítomno dítě?
Je/bylo dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí?
Má dítě nějaké osobní věci, které má rádo?
Umí se o věci rozdělit se sourozenci/kamarády?
Mělo dítě nějaké výchovné problémy ve škole, jinde? Řešila je policie?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Víte, kde vaše dítě tráví volný čas?
Utekl někdy z domova?
Sebepoškozuje se (škrábání, řezání, nárazy hlavy)?
Bere jiným dětem věci, peníze?
Jaké tresty používáte, když dítě zlobí?
Vyhledali jste někdy odbornou pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte?

Témata k pozorování

*Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?
Došlo během návštěvy ke konfliktu mezi sourozenci?*

Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?

Otázky k citové vřelosti:

- Je dítě rádo s vrstevníky?
- Je dítě rádo s vámi?
- Rozumíte tomu, co dítě prožívá?
- Co dělá dítě, když je smutné?
- Povídáte si s dítětem o jeho starostech a obavách.
- Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství?
- Znáte jeho přítele/přítelkyni?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Podporujete dítě ve vyjádření emocí (smutek, radost, strach, láska, obava)?
- Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem v přítomnosti dítěte?
- Podporujete dítě, aby se dělilo se sourozenci/kamarády?
- Bavíte se s dítětem o partnerských vztazích?

Otázky k vedení a hranicím:

- Jaké výchovné metody na dítě používáte (tresty, zákazy, povzbuzení, motivace...)?
- Máte nastavená rodinná pravidla pro chování?
- Jak dítě zvládá citově vypjaté situace? Jak mu v takových chvílích pomáháte?
- Uklízí si dítě vlastní věci?
- Jak se dítě podílí na chodu domácnosti?
- Učíte děti respektu k právům?
- Říkáte dítěti o tom, jaké problémy musíte zrovna řešit?
- Je dítě přítomno, když s partnerem/dalšími osobami řešíte složitou situaci nebo nějaký problém/konflikt?

Otázky ke stabilitě:

- Shodnete se oba rodiče/pečovatelé v uplatňování výchovných metod vůči dítěti?
- Liší se někdy vaše reakce na chování dítěte?
- Podporujete druhého rodiče/pečovatele v jeho výchovných postupech a reakcích na chování dítěte?

- Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?*
- Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobena kritice?*
- Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?*
- Proběhl během návštěvy nějaký fyzický kontakt mezi rodičem a dítětem?*

- Dávali rodiče dítěti prostor pro jeho vyjádření?*
- Podporovali ho, aby se vyjádřilo?*

- Jaké používají rodiče výchovné metody? Jsou v souladu s tím, o čem hovoří při rozhovoru s vámi?*

- Jsou reakce rodičů na chování dítěte během vašich návštěv konzistentní? Jsou reakce podobné?*

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou.

Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

- Jak vycházíš s rodiči?
- Jak vycházíš se sourozenci?
- Setkáváte se někdy s širší rodinou?
- Jaké jsou vztahy v rodině?
- Nakresli svoji ekomapu!
- Máš blízké kamarády?
- Jak s nimi trávíš volný čas?
- Můžou tví kamarádi k vám domů?
- Jak se cítíš v přítomnosti cizích lidí?
- Slavíte společně tvoje narozeniny a jiné svátky?
- Představil/a jsi přítele/přítelkyni rodičům?
- Stěhovali jste se někdy?

Témata k pozorování

- Kdo všechno je v rodině?*
- Pozorujte interakce mezi všemi přítomnými v domácnosti.*
- Jak reaguje dítě na vás?*
- Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?*
- Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?*
- Jak se chová dítě k sourozencům?*
- Chová se dítě hezky k jiným dětem, zvířatům?*

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

- Kdo se o dítě stará?
- Kdo všechno je s dítětem v kontaktu? Jaký má dítě k těmto osobám vztah?
- Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem?
- Kolik času s dítětem trávíte?
- Máte pocit, že máte dostatek společného času?

Podporuje chování rodičů rozvoj silného pozitivního vztahu s dítětem?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak spolu vycházejí sourozenci? Mají časté neshody?
- Co děláte, když si děti (při hře, v kontaktu) ubližují? Jak reagujete?
- Je/bylo někdy dítě svědkem nějakého násilného chování?
- Znáte kamarády svého dítěte?
- Bylo někdy dítěti ublíženo někým z rodiny?

Jak se chovají sourozenci k dítěti?
Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?
Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině?
- Setkáváte se/jste v kontaktu s členy širší rodiny?
- Slavíte společně nějaké svátky?
- Máte přátele, kteří jsou s rodinou a dítětem v kontaktu?

Poskytují vztahy rodičů dobrý příklad dítěti?
Podporují rodiče láskyplné vztahy?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy?
- Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné?
- Má dítě čas na své kamarády?
- Může si dítě pozvat kamarády domů?

Otázky k vedení a hranicím:

- Vedete dítě k tomu, aby konflikty řešilo dohodou?
- Jak dítě zvládá kontakt/konflikt se svými vrstevníky?
- Jak zabraňujete násilí mezi dětmi?
- Máte přehled, s kým dítě tráví volný čas?
- Máte přehled, s kým dítě komunikuje telefonem, PC.
- Má dítě čas na kontakt se svými kamarády?

Je dítě podporováno/je dítěti zabraňováno v násilném chování?
Jak se rodič chová v sourozeneckém sporu?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě v dlouhodobém stabilním kontaktu s alespoň jednou osobou?
- Jak je dítě v kontaktu s rodičem, se kterým nebydlí?
- Jak jsou vzájemně provázáni jednotliví pečovatelé? Existuje nějaká návaznost péče?
- Jak daleko máte k příbuzným?
- Měnilo dítě někdy školu, třídu? Kolikrát?
- Stěhovali jste se někdy?
- Jak často?

Existuje stabilní vzorec péče v každodenním životě dítěte?

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Vnímání a uvědomování si sebe sama, pozitivní obraz sama sebe, sebedůvěra, znalost vlastní a rodinné minulosti, pocit sounáležitosti s rodinou, jinými sociálními skupinami, uvědomování si příslušnosti k pohlaví, etniku, národnosti, kultuře, víře, příslušnost k subkultuře, zkušenosti s diskriminací z důvodu rasy, náboženského vyznání, věku, pohlaví, sexuální orientace nebo postižení.

Sebereprezentace, ambice; sebedůvěra dítěte a náhled na vlastní pokroky, motivace, vytrvalost. Místo ve skupině vrstevníků

Podpurné otázky pro rozhovor s dítětem

Kdybys tě poprosil, aby ses mi představil, co bys o sobě řekl/a.
Jaké máš rád oslovení?
Co ti jde, co se ti daří?
Co umíš dobře?
Co bys mi řekl/a o své rodině?
Máš nějaký vzor?
Líbí se ti nějaký styl oblékání?
Máš představu, co budeš dělat v budoucnu?

Témata k pozorování

Chová se dítě slušně v interakci s dospělými a dětmi?
Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?
Reaguje dítě na oslovení svým jménem?
Je dítě sebejisté?
Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?
Jsou jazyk a chování dítěte během návštěvy společensky vhodné?
Má dítě svůj pokoj, své věci?
Je dítě pyšné na své úspěchy?
Má dítě na sebe pozitivní pohled?

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Témata k pozorování

Otázky k základní péči:

Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí?
Rozumíte „stylu“ oblékání vašeho dítěte?
Kupujete oblečení na přání dítěte?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

Mluvíte s dítětem o historii rodiny?
Zná dítě celou svoji rodinu?
Za co ho oceňujete?
Slavíte nějaké svátky spojené s vaší kulturou?
Jakou řeč používáte v kontaktu s dítětem?
Jak se dítě chová na veřejnosti?

Otázky k citové vřelosti:

Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

Jak podporujete jeho sebevědomí?
Je dítě v kontaktu s dalšími členy rodiny (druhý rodič, prarodiče)?
Účastní se dítě soutěží, společenských akcí?

Otázky k vedení a hranicím:

Má vaše dítě zkušenost s diskriminací? Jak na to reagujete?
Jakou máte představu o budoucím životě dítěte?

Otázky ke stabilitě:

Jak se dítě cítí v rámci rodiny?
Účastní se dítě rodinných setkání a slavností?
Jaké máte vztahy se sousedy?
Účastníte se na společných akcích místní komunity?

Má dítě čisté oblečení?

Oslovují rodiče dítě adekvátně?

Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?

Má dítě sebevědomí odpovídající svému věku?

Projevují rodiče lásku k dítěti?

Projevují rodiče hrdost nad dítětem?

Je respektována snaha dítěte o nezávislost (přiměřeně jeho věku)?

Podílejí se rodiče na asociálních a delikventních aktivitách?

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.

Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstát v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem

- Kdo rozhoduje o tvých záležitostech?
- Připravuješ si samostatně věci do školy?
- Umíš si připravit nějaké jídlo?
- Umíš si nakoupit jídlo/oblečení?
- Dostáváš kapesné? Jak s ním vyjdeš?
- S čím nejvíc potřebuješ pomoc?
- Umíš si domluvit vlastní schůzku?
- Na koho by ses obrátil/a, kdyby rodiče nebyli doma a potřeboval/a bys pomoci?
- Chodíš na brigády?
- Pracuješ?
- Přispíváš na domácnost?

Témata k pozorování

- Má dítě telefon?*
- Přišlo dítě na schůzku samostatně a včas?*

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Otázky k základní péči:

- Co vaše dítě dělá samostatně a co je jeho odpovědnost?
- Má doma dítě nějaké úkoly, za které je zodpovědné?
- S čím mu pomáháte?
- Podílí se dítě na úklidu svého pokoje?
- O kterých věcech dítě rozhoduje?
- Přispívá dítě na domácnost, pokud pracuje?
- Bydlí dítě samostatně? Zkoušelo někdy dítě žít samostatně?

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Máte přehled o tom, kde se dítě pohybuje?
- Učíte dítě, že může odmítnout?
- Hovoříte s dítětem o rizikových situacích a jak se v nich chovat?

Otázky k citové vřelosti:

- Věříte tomu, co vám dítě říká?
- Jak reagujete, když se dítěti povede udělat něco samostatně?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Podporujete dítě v samostatném rozhodování?
- Dáváte dítěti kapesné a víte, jak s ním nakládá?
- Hovoříte s dítětem o jeho budoucnosti?
- Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly?

Otázky k vedení a hranicím:

- Jak se vám daří vysvětlit dítěti, co má udělat?
- Podílí se dítě na vytváření pravidel rodiny?
- Respektujete názor, přání dítěte?

Otázky ke stabilitě:

- Je dítě schopno samostatně dodržovat pravidelné činnosti?
- Zná dítě váš rozvrh, ví, kde pracujete?

Témata k pozorování

- Dávají rodiče dítěti prostor pro uplatnění?*
- Je v domácnosti prostor pro soukromí dítěte?*
- Jak reagují rodiče na projevy vlastní vůle dítěte?*
- Má dítě prostor pro samostatné rozhodování?*

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládnání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu rodičů, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy?
- Kdo jsou sourozenci dítěte, žijí všichni sourozenci ve společné domácnosti?
- Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité?
- Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace?
- Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí?
- Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě?
- Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte?
- Jak to vypadá v historii rodiny se sňatky, rozvody?

Témata k pozorování

- Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, mohou vám tak prozradit více o svých vztazích.*
- Kdo všechno tvoří domácnost, kde žije dítě – prarodiče, jiné osoby?*

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte?
- Jaké jsou jejich vztahy s dítětem?
- Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tito lidé vztah k dítěti?
- Jaký vztah má k těmto lidem dítě?
- O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší?
- S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě?
- Kdo je pro vás oporou?
- Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc?
- Udržujete s širší rodinou pravidelný/nějaký kontakt?

Témata k pozorování

- Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?*
- Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?*
- Je někdo z širší rodiny součástí domácnosti?*

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

- Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám?
- Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte?
- Máte doma vše, co potřebujete?
- Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte?
- Cítíte se doma bezpečně?
- Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí?
- Jak máte vyřešeno bydlení? Bydlíte ve vlastním bytě nebo v nájmu?
- Máte smlouvu?
- Stěhovali jste se do jiné čtvrti, jiného města?
- Jak často se stěhujete?

Témata k pozorování

- Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?*
- Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?*
- Je byt čistý a bez zápachu?*
- Má dítě samostatnou postel?*
- Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě?*

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké změny proběhly v pracovním zařazení. Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Kdo z rodiny je zaměstnaný? O jaké zaměstnání se jedná? Jaká je pracovní doba?
Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání?
Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci?
Jak to probíhá? Jak se to daří?

Témata k pozorování

Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměřené na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak vycházíte v domácnosti s penězi?
Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny?
Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů?
Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet?
Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?

Témata k pozorování

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrť – úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Jak se vám žije v této obci/čtvrť?
Je okolí vhodné pro dítě?
Jaké máte vztahy se sousedy?
Vídáte se v sousedství s někým?
Vídáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo?
Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete?
Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity?
Jak daleko je škola?
Jaké služby nemáte a potřebujete je?
Zapojujete se do komunitního dění nebo do nějakých občanských seskupení (hasiči, sportovní kluby, atd.)?

Témata k pozorování

*Je čtvrť, kde bydlí rodina, považována za sociálně vyloučenou lokalitu?
Je v této lokalitě vyšší podíl kriminality?
Je v lokalitě vyšší výskyt návykových látek?
Jaká je nezaměstnanost v lokalitě?*

Pomocné otázky a oblasti k pozorování

Příloha č. 2/6

VYHODNOCOVACÍ RÁMEC

INFORMACE O UMÍSTĚNÍ

Komentáře:

Popište, jak a kde probíhalo setkání s dítětem.

Jak dlouho je dítě umístěno v zařízení, kde bylo předtím?

Počet a místa předchozích umístění

Kde bylo umístěno předtím?

Co bylo hlavním důvodem umístění dítěte do péče a nařízení ústavní výchovy? Zaškrtněte i více důvodů.

Ekonomické problémy rodiny

Problémy s bydlením

Neplánované těhotenství

Zdravotní postižení dítěte

Zdravotní postižení rodičů

Nedostatečná podpora služeb

Podpůrné služby jsou pro rodinu nedostupné

Podpůrné služby v regionu chybí

Služby neměly dostatečnou kvalitu

Bezpečnost dítěte

Úmrtí rodičů/rodiče

Rodič samoživitel

Příliš mnoho dětí v rodině (3 nebo více)

Odebrání dítěte na návrh OSPOD

Jiné, upřesněte v komentářích

Nevím

Přetrvávají tyto problémy stále a jsou překážkou návratu dítěte domů?

Existují jiné problémy, které jsou aktuální překážkou návratu dítěte domů?

Je nebo bylo další dítě z rodiny v péči instituce, zařízení, jiné služby?

Máte informaci o nějakém jiném problému, který je překážkou tomu, aby bylo dítě vychováno doma (např. závažné onemocnění někoho v rodině, trestná činnost, stav domácnosti)?

Existuje v zařízení výchovný plán, individuální plán, co plány obsahují?

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE

1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a pečujícími osobami

Komentáře:

Navštěvuje dítě lékaře mimo instituci?

2. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Komentáře:

Navštěvuje dítě školu mimo zařízení?

Základní škola mimo instituci

Základní škola mimo instituci s individuálním plánem

Integrováno v základní škole s individuálním plánem

Rehabilitační třída

Základní (dříve speciální) škola mimo instituci

Základní (dříve speciální) škola v instituci

Praktická škola mimo instituci

Praktická škola v instituci

Individuální výuka v instituci

V instituci na lůžku

Využívá pedagogického asistenta

Využívá osobního asistenta

Jak často do školy jezdí a na kolik hodin (týká se DOZP)?

Kde a s kým tráví volný čas. (školní družina, denní centrum, kroužky)?

Má zájmové aktivity mimo zařízení?

Má vzdělávací plán a co obsahuje?

Co ho/ji ve škole nejvíc baví?

3. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Komentáře:

Má dítě nějakou osobu, na kterou je nejvíc navázáno?

Kolik hodin s ním tato osoba tráví denně, týdně?

Má dítě vytvořenu vztahovou vazbu? Pokud dítě bylo umístěno v zařízení od narození, nemůže mít vytvořenu jistou citovou vazbu.

Zažilo dítě nějaké trauma?

Jak dítě reaguje na fyzický kontakt?

Popište, jak dítě komunikuje s ostatními vrstevníky:

Spolupracuje s ostatními dětmi

Soucítí s ostatními

Je schopné se vystřídat s dětmi v činnosti nebo činnosti a předměty sdílet (emoce, hračky, apod.)

Upřednostňuje dospělé

Vyhledává mladší děti

Neustálá touha po pozornosti/fyzická pozornost (např. objetí)

Zřídka spolupracuje s ostatními

Vyhýbá se ostatním, vyhledává samotu

4. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Komentáře:

Je dítě v kontaktu s rodinou, jakém (např. telefonáty/dopisy)?
Jak často telefonuje, dostává dopisy?
Má k dispozici telefon?
Jak často ho v instituci navštěvují?
Kdo ho v instituci navštěvuje (všechny osoby)?
Je umístěn ve stejném zařízení jako sourozenci?
Jezdí dítě domů? Jak často?
Jak daleko má domů?
Existují v rodině spory?
Překážky, které brání rodině navštívit, kontaktovat dítě?
Má dítě kamarády mimo zařízení?
Může je navštěvovat doma, nebo ho navštěvují v zařízení?
Využívá dítě hostitelskou péči?
Těší se dítě na návštěvu? Očekává ji? Je rozrušené?
Má dítě s návštěvou kladný vztah?
Je dítě smutné, když návštěva odejde?
Rozčílí se dítě, když návštěva odejde?
Mluví dítě o rodině nebo návštěvě?
Jak dítě reaguje na návštěvy cizích lidí?

5. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Komentáře:

Ví dítě, jak se jmenuje, reaguje na jméno?
Ví dítě, jak se jmenuje jeho matka, otec, sourozenci?
Ví, kolik má sourozenců?
Má dítě přístup k fotografiím své rodiny?
Ví dítě, kde bydlí jeho rodiče, rodina?
Vlastní dítě osobní předměty (oblečení, hračky, rádio atd.) spojené s domovem, rodiči?
Pokud má dítě odlišnou etnicitu od personálu, uvědomuje si tuto skutečnost a jak ji reflektuje?
Pracuje se s dítětem formou příběhu (kniha života)?

6. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Komentáře:

Má dítě samostatné vycházky a kde je tráví (u DOZP individuálně např. s jedním pracovníkem)?
Jak často se dítě dostane na vycházku mimo areál?
Jezdí dítě samostatně MHD?
Umí dítě adekvátně věku nakupovat?
Umí dítě adekvátně věku připravit jídlo nebo spolupracovat při přípravě jídla?
Má dítě za něco odpovědnost (úklid, vaření, jiné)?
Chodí dítě nakupovat?
Podílí se na chodu výchovné skupiny?
Disponuje dítě kapesným a nakládá s ním dle svého uvážení?

PROSTŘEDÍ V ZAŘÍZENÍ

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Komentáře:

Kolik osob žije v zařízení?

Kolik dětí bydlí společně na jednom pokoji, kolik jich je ve skupině?

Má výchovná skupina rodinný charakter?

Jsou prostory koncipovány jako rodinné prostředí (byt)?

Kolik pracovníků se během týdne vystřídá u dítěte?

Jsou v zařízení také dospělí uživatelé služby, kolik?

Jsou s dítětem ve skupině (týká se DOZP)?

Má dítě nějaký prostor, kde má soukromí, kde si může dělat své věci?

Kolik dětí bydlí společně na jednom pokoji, kolik jich je ve skupině?

Popište, jaké osobní věci má dítě k dispozici:

Dítě má vlastní skříň

Dítě má vlastní noční stolek

Dítě má jiný prostor určený pouze pro své věci

Dítě má vlastní hrnek

Dítě má vlastní talíř, misku, příbor

Dítě má jiné vlastní předměty

Dítě má uzamykatelnou skříňku na své osobní věci

Doplňte jakékoliv poznámky, které mohou přispět k plánování péče pro dítě.

Pomocné otázky a oblasti k pozorování

Příloha č. 2/7

dítě se zdravotním postižením

VYHODNOCOVACÍ RÁMEC

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE

1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Vyplňte na základě rozhovoru se zdravotní sestrou nebo jiným zdravotním personálem a za účasti dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a pečujícími osobami

Komentáře:

Jaké je zdravotní postižení dítěte?

Jaké je současný zdravotní stav dítěte?

Dieta
Alergie
Váha
Výška
Operace
Očkování
Chronické opakující se nemoci

Medikace – na co je určena – název

Jak často léky bere (pravidelně, sezónně, při neklidu a podobně)?
Dávkování

Pravidelné hospitalizace
Jak často a kde

Komentáře:

Jaké pomůcky v současnosti dítě používá?

Naslouchadlo
Brýle
Shunt (odborná pomůcka při hydrocefalu)
Dýchací pomůcku
PEG
Speciální lůžko
Polohovací židli
Vozík
Ortézy
Chodítka
Ochranou helmu
Protetické pomůcky
Jiné, upřesněte jaké:

Jaké všechny služby a terapie jsou dítěti poskytovány?

Fyzioterapie
Logopedie
Ergoterapie
Canisterapie
Hipoterapie
Muzikoterapie
Pravidelné zdravotní prohlídky
Zubař
Služby psychologa
Služby psychiatra
Neurolog
Jiné, upřesněte jaké:

Jaké má dítě jemné motorické dovednosti?

(Můžete použít různé sady kostek, korálků puzzle a jiné)

Drobné předměty, kostky, korále uchopuje:

Stiskem
Používá celou ruku
Oběma rukama
Není schopno uchopit
Jinak, upřesněte jak:

Činnosti rukama provádí:

S lehkostí/samostatně
Potřebuje asistenci
V rámci činnosti provádí nekontrolovatelné pohyby, dovednosti jsou nepřesné
Není schopno plnit úkol
Nezajímá se o úkol/pomůcky odstrčeny pryč

Jaké má dítě hrubé motorické dovednosti?

Jak se dítě pohybuje – chodí:

- Chodí samostatně
- Chodí s podporou
- Umí stát na jedné noze
- Běhá
- Kulhá
- Špatná rovnováha/často přepadává
- Má sklon narážet do věcí
- Jinak, upřesněte jak:

Jaké pomůcky při chůzi používá?

- Nepoužívá
- Potřebuje fyzickou podporu dospělého
- Používá pomůcky při chůzi samostatně
- Používá pomůcky při chůzi s asistencí
- Používá vozík samostatně
- Používá vozík s pomocí dospělého
- Jiné, upřesněte jaké:

Umí dítě stoupat po schodech?

- Samostatně
- S podporou
- S pomocí zábradlí
- Nepoužívá schody

Jakou minimální podporu při sedu dítě potřebuje?

- Sedí samostatně
- Sedí s podporou (např. polštář jako podpora)
- Potřebuje speciální polohovací židli
- Speciální sezení – upřesněte:

Jaké další motorické dovednosti dítě zvládá?

- Stojí s podporou
- Propíná se
- Leze
- Plazí se
- Zvedne hlavu, když leží na břiše
- Umí se převalit na břicho, když leží
- Nekoordinované pohyby
- Pomalé pohyby
- Limitované pohyby
- Svalová ztuhlost (části těla jsou neohebné nebo ztuhlé)
- Svalové napětí zvýšené
- Svalové napětí snížené
- Abnormální postoj těla
- Nedobrovolné / mimovolní pohyby
- Rytmičky se pohybuje do hudby
- Dokáže hrát míčové hry
- Jiné, upřesněte jaké:

Kolik času dítě tráví na lůžku? Pokuste se být co nejvíce konkrétní.

- Většinu času
- Občas během dne
- Jen při spaní

Komentáře:

Zrak a sluch. Má dítě rozpoznanou poruchu zraku?

- Nosí brýle
- Nosí čočky
- Nosí okluzor
- Probíhá pravidelné vyšetření zraku

Co zvládá dítě zrakem?

- Čte nebo si prohlíží knihy
 - Sleduje TV
 - Rozpozná fotografie
 - Rozpozná osoby
 - Rozpozná předměty
 - Sleduje osoby
 - Sleduje ruku při činnosti
 - Sleduje pomalu se pohybující objekt
 - Přenesení pozornosti mezi dvěma objekty
 - Je schopno navázat oční kontakt
 - Oči sledují z jiného úhlu než přímo
 - Fixuje světelný zdroj
-

Má dítě rozpoznanou poruchu sluchu?

- Nosí naslouchadlo
 - Poslouchá hudbu
 - Reaguje na zvuky, otáčí se za zdrojem zvuku
 - Otáčí se za zdrojem zvuku
 - Je všímavý k mluvenému jazyku
-

2. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Komentáře:

Vývoj artikulace, řeči a komunikace.

Jaké jsou řečové a komunikační dovednosti dítěte?

Plynulá řeč přiměřená věku

Používá jednoduché věty

Používá jednoduchá slova

Dává otázky?

Umí odpovědět na otázky?

Vyslovuje bez smyslu

Má potíže s výslovností

Vydává zvuky

Používá různé výkřiky, aby komunikoval své potřeby

Vyžádá si, aby se vědělo o jeho potřebách

Manipuluje s dospělými, aby naznačilo své potřeby (např. zatahá za rameno)

Jiné, upřesněte jaké:

Jaké jsou neverbální komunikační dovednosti dítěte?

Sáhne na předmět nebo směřuje k předmětu, který chce

Ukáže na předmět, který chce

Dívá se na předmět, který chce

Používá jiná gesta

Manipuluje s dospělými, aby naznačilo své potřeby (např. zatahá za rameno)

Používá výrazy ve tváři (jako odpověď se usměje nebo se podívá na dospělého)

Používá dítě nějakou jinou formu komunikace?

Obrázkové kartičky

Fotografie

Znaková řeč

Používá předměty

Rozumí dítě mluvenému jazyku?

Účastní se konverzace

Odpovídá na jednoduché otázky

Reaguje na řeč tím, že se na vás dívá

Opakuje slova a věty směřované k němu (echolálie)

Má potíže porozumět mluvenému slovu

Potřebuje názorné vodítko, aby rozumělo mluvenému slovu

Rozumí jednoduchým požadavkům, např.: „Můžeš se dotknout mého nosu?“

„Můžeš si položit ruku na hlavu?“

Jiné, upřesněte jaké:

Možné aktivity, které lze realizovat při setkání s dětmi, které mají potíže s pohybem paží a nemluví. Požádejte dítě případně s pomocí personálu, aby vykonalo tyto pohyby.

Můžeš zkusit hýbat rukama?

Můžeš zavřít oči?

Umíš vypláznout jazyk?

Reaguje dítě na smyslovou hračku?

Drží ji

Sleduje ji pohledem

Reaguje na zvuky, které vydává

Komentáře:

Jak dokáže dítě vnímat?

Dívá se na předměty, které pojmenováváte

Ukazuje dítě na předměty, které pojmenováváte, popř. směřuje k nim

Co dítě ve vzdělávacím procesu zvládá?

Komunikace

Smyslové vnímání

Rozeznávání předmětů

Rozpoznávání obrázků

Rozpoznávání fotografií

Rozeznávání barev

Orientace v čase

Kreslení

Psaní

Čtení

Počítání atd.

Kreslení

Čmárání

3. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Podpurné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli

Komentáře:

Má dítě nějakou osobu, na kterou je nejvíc navázáno, kolik hodin s ním tato osoba tráví denně, týdně?

Vykazuje dítě některé z následujících automatických způsobů chování?

Hýbá tělem

Tleská rukama.

Chodí po špičkách

Dívá se upřeně do světla

Opakující se pohyby úst nebo jazyka/hraje si se slinami

Kroučí nebo točí tělem

Zakrývá si uši v reakci na určitý hluk/situaci

Opakované činnosti s předměty nebo hračkami

Opakovaně vyrovnává hračky do řady

Vydává neartikulované zvuky

Má potíže navázat a udržet oční kontakt

Často pláče, je úzkostlivé

Okomentujte situaci, kdy se takové chování vyskytuje nejvíce a jak je dítě utěšeno.

Na jaké aktivity reaguje dítě pozitivně?

Na jaké aktivity reaguje dítě negativně?

Za jakých situací je dítě rozčilené a rozrušené?

Pokud se dítě stále zabývá autostimulací, jaké aktivity si získají jeho zájem a zastaví autostimulaci?

Co odvede pozornost od autostimulace?

Co se stane, když mu v autostimulaci bráníte?

Komentáře:

Sebepoškozuje se dítě?

- Kouše se
- Bouchá hlavou
- Škrábe se
- Bije sám sebe (pod bradu, do hlavy)
- Mne si oči
- Samovyvolané zvracení
- Jiné, upřesněte jaké:

Co ho uklidní?

Je dítě vůči ostatním agresivní?

- Vůči komu
 - Jakým způsobem
 - Co je spouštěčem agrese
 - Co dítě uklidní
-

Projevuje dítě pravidelně následující chování?

- Má potíže s kontrolou emocí
 - Krádež
 - Hyperaktivita
 - Pasivita, nezájem
 - Vyhýbá se námaze
 - Neadekvátní sexuální chování
 - Destruktivní chování
 - Přejídá se/hromadí jídlo
 - Hněv, vztek
 - Křik
 - Sundává si oblečení
 - Lže
 - Jiné, upřesněte jaké:
-

Detailně popište, jaká strategie je nejvíce potřeba ke zvládnutí problémového a agresivního chování:

- Potřeba fyzického omezení
- Útěcha dospělého
- Oddechový čas – vyjmutí
- Po výskytu tohoto chování následně podány léky
- Použití pravidelné psychiatrické léčby, aby se zabránilo agresivnímu chování
- Jiné, upřesněte jaké:

Doplňte jakékoliv poznámky, které mohou přispět k plánování péče pro dítě.

Pro více informací navštivte naši internetovou stránku
wearelumos.org, vyhledejte @Lumos na Twitteru
nebo nám napište e-mail na adresu info@lumos.org.uk.

Nadace Lumos založená J. K. Rowlingovou je společnost s ručením omezeným registrovaná v Anglii a Walesu
pod číslem 5611912, registrovaná charita pod číslem 1112575.

© Lumos 2014 všechna práva vyhrazena
ISBN 978-80-260-5521-1